

Fra: Martin Molter West <MMW@kfst.dk>
Sendt: 6. februar 2015 15:21
Til: Jesper Riis
Cc: Uffe Hebbelstrup Larsen; Søren Bo Rasmussen
Emne: Udkast til anmodning om isoleret bevisoptagelse
Vedhæftede filer: Begæring om isoleret bevisoptagelse (9374359_1).pdf; Bilag 1 - Syns- og skønstema UDKAST (9375587_1).pdf; Bilag 2 - BYR-010910-282.pdf; Bilag 4 - Tillæg til reklameaftale mellem Viborg Kommune og Viborg FF (09122011).pdf; Bilag 5 - Reklameaftale mellem Viborg Kommune og Viborg FF (22062001).pdf; Bilag 6 - Reklameaftale mellem Viborg Kommune og Viborg FF (11112013).pdf; Bilag 7 - Tillæg til reklameaftale mellem Viborg Kommune og Viborg FF (11112013).pdf; Bilag 9 - Statsforvaltningens udtalelse (28032014).pdf; Bilag 10 - Fakta (02-02-15).pdf

Kære Jesper

I forlængelse af vores tidligere korrespondance – herunder Viborg Kommunes besvarelse af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens spørgsmål angående kommunens aftale med Viborg FF A/S om dispositionsretten til at videresælge navnerettighederne til Viborg Stadion – sender styrelsen hermed vedhæftede udkast til anmodning om isoleret bevisoptagelse ved Retten i Viborg inklusive bilag til anmodningen med henblik på kommunens eventuelle bemærkninger.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har bedt Kammeradvokaten om at indgive anmodningen om isoleret bevisoptagelse i forbindelse med styrelsens undersøgelse af, om Viborg FF A/S har modtaget ulovlig, offentlig støtte i strid med konkurrencelovens § 11 a. Bevisoptagelsen vedrører et syn og skøn med henblik på fastsættelse af markedsværdien af de forskellige beslutninger og aftaler, som relaterer sig til stadionnavnesponsoratet af Viborg Stadion. Resultatet af nævnte syn og skøn vil således indgå i styrelsens videre undersøgelse af forholdet.

Kammeradvokaten vil på vegne af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen indgive anmodningen til Retten i Viborg tidligst tirsdag den 24. februar 2015. Styrelsen vil derfor meget gerne modtage eventuelle bemærkninger, fx til fakta, **senest mandag den 23. februar 2015**. Det skal i den forbindelse bemærkes, at Viborg Kommune også vil have mulighed for at afgive bemærkninger for retten, efter at anmodningen om isoleret bevisoptagelse er indgivet.

Der gøres endelig opmærksom på, at bilag 3 og 8 indeholdende sponsoraftalerne mellem Viborg FF A/S og Energi Viborg A/S ikke er vedlagt, idet det formodes, at Viborg Kommune som ejer af Energi Viborg A/S allerede har adgang til aftalerne.

Eventuelle bemærkninger eller spørgsmål er meget velkomne til undertegnede.

Med venlig hilsen

Martin Molter West
Fuldmægtig/Head of Section
Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen/
Danish Competition and Consumer
Authority
Direkte +45 4171 5206
E-mail mmw@kfst.dk

*Vi arbejder for velfungerende
markeder.*

Anmodning om bevisoptagelse

Til Retten i Viborg

Som advokat for

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen
Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby

anmoder jeg herved om, at

Viborg FF A/S
Kirkebækvej 94
8800 Viborg

og

Viborg Kommune
Prinsens Alle 5
8800 Viborg

varsles og tilsiges med henblik på isoleret bevisoptagelse, jf. retsplejelovens § 343, stk. 1.

For Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen nedlægger jeg følgende

Påstand

Der udmeldes syn og skøn i overensstemmelse med det i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens udkast til syns- og skønstema anførte (**bilag 1**).

Nærmere om anmodningen

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er i færd med at undersøge, om Viborg Kommune har ydet ulovlig statsstøtte til Viborg FF A/S, og om der i givet fald skal ske tilbagebetaling heraf, jf. konkurrencelovens § 11a.

Om baggrunden for sagen kan det kort oplyses, at Viborg Kommune er ejer af Viborg Stadion, der anvendes som hjemmebane af Viborg FF A/S.

Den 1. september 2010 traf Viborg Byråd beslutning om, at Viborg FF A/S fik ret til at indgå aftale med en sponsor om et navnesponsorat på Viborg Stadion. Viborg FF A/S skulle betale kr. 50.000,- årligt til kommunen for denne rettighed (**bilag 2**).

Viborg FF A/S indgik herefter den 14. oktober 2011 en aftale med det af kommunen ejede energi- og forsyningsselskab, Energi Viborg A/S, om et sponsorat indeholdende navneretten til Viborg Stadion og en række andre markedsføringsmæssige ydelser. Der blev aftalt en samlet pris på 3,25 mio. kr. fra 1. oktober 2011 til 31. december 2014, dvs. ca. 1 mio. kr. årligt (**bilag 3**).

Den 9. december 2011 blev der indgået aftale mellem Viborg Kommune og Viborg FF om vilkår og pris for den ret til at indgå aftale med en sponsor om et navnesponsorat på Viborg Stadion, som følger af Viborg Byråds beslutning af 1. september 2010 (**bilag 4**). Aftalen blev indgået som tillæg til den reklameaftale, som oprindeligt blev indgået mellem parterne den 22. juni 2001 (**bilag 5**) og revideret den 11. november 2013 (**bilag 6**), hvor også tillægget revideres (**bilag 7**).

Den 27. august 2014 forlængede Viborg FF A/S og Energi Viborg A/S sponsoraftalen frem til udgangen af 2017 til en pris på 1,2 mio. kr. årligt (**bilag 8**).

Sagens baggrund og faktiske omstændigheder er yderligere beskrevet i Statsforvaltningens udtalelse af 28. marts 2014 vedrørende salg af navneretten til Viborg Stadion i Viborg Kommune (**bilag 9**) samt i vedlagte faktuelle oversigtsdokument udarbejdet af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen (**bilag 10**).

Med anmodningen om bevisoptagelse ønsker Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen at få belyst markedsværdien af rettighederne i henhold til Viborg Byråds beslutning 1. september 2010 og aftalen af 9. december 2011 mellem Viborg Kommune og Viborg FF A/S samt aftalerne af henholdsvis 14. oktober 2011 og 27. august 2014 mellem Viborg FF A/S og Energi Viborg A/S.

Processuelle meddelelser

til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan stiles til Kammeradvokaten, att.: Advokat Jacob Pinborg, Vester Farimagsgade 23, 1606 København V (j.nr. 7510537 PIN/ALLI).

Momsregistrering

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er ikke momsregistreret.

Dokumenter,

som påberåbes:

- Bilag 1: Udkast til syn- og skønstema
- Bilag 2: Referat af Viborg Byråds beslutning af 1. september 2010 i sag nr. 282 om bl.a. ret til at indgå stadionnavnesponsorat
- Bilag 3: Aftale af 14. oktober 2011 mellem Viborg FF A/S og Energi Viborg A/S om stadionnavnesponsorat
- Bilag 4: Tillæg (nr. 3 til 3 kontrakter) af 9. december 2011 mellem Viborg Kommune og Viborg FF A/S om ret til at indgå stadionnavnesponsorat
- Bilag 5: Aftale af 22. juni 2001 mellem Viborg Kommune og Viborg FF A/S om reklame mv. på Viborg Stadion
- Bilag 6: Aftale af 11. november 2013 mellem Viborg Kommune og Viborg FF A/S om reklame mv. på Viborg Stadion
- Bilag 7: Tillæg (nr. 1 til reklameaftale) af 11. november 2013 mellem Viborg mellem Viborg Kommune og Viborg FF A/S om ret til at indgå stadionnavnesponsorat
- Bilag 8: Aftale af 27. august 2014 mellem Viborg FF A/S og Energi Viborg A/S om stadionnavnesponsorat

..... Bilag 9: Statsforvaltningens udtalelse af 28. marts 2014 vedrørende salg af navneretten til Viborg Stadion i Viborg Kommune

Bilag 10: Faktuelt oversigtsdokument udarbejdet af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen

København, den 6. februar 2015
Kammeradvokaten

v/Jacob Pinborg
— *Advokat*

6. FEBRUAR 2015

J.nr.: 7510537 ALLI

Syns- og skønstema

Til

Retten i Viborg

I sag nr. :

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen
Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby

mod

Viborg FF A/S
Kirkebækvej 94
8800 Viborg

og

Viborg Kommune
Prinsens Alle 5
8800 Viborg

Skønsmanden anmodes om efter gennemgang af anmodningen om bevisoptagelse med bilag samt efter besigtigelse og nødvendige undersøgelser mv. af Viborg Stadion (Energi Viborg Arena) beliggende Stadion Allé 7, 8800 Viborg, og markedsundersøgelser, at besvare nedenstående spørgsmål om markedsværdien af de angivne aftaler om overdragelse af navnerettigheder og sponsorer.

I forbindelse med besvarelsen af spørgsmålene bedes skønsmanden begrunde og redegøre for, hvorledes skønsmanden har beregnet de i besvarelsen anførte beløb.

Det skal endelig fremhæves, at det efter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering ikke er muligt at foretage en direkte sammenligning af priserne indeholdt i de af spørgsmålene omfattede aftaler med priser indeholdt i tilsvarende aftaler indgået mellem en kommune (stadionejer) og/eller et kommunalt ejet selskab (sponsor) og den "lokale" fodboldklub, idet sådanne aftaler ikke nødvendigvis afspejler markedsværdien. Skønsmanden skal således ved besvarelsen af spørgsmål 1-3 ikke basere sig på sådanne aftaler. Skønsmanden bedes erklære, at der er taget højde herfor i forbindelse med besvarelsen af spørgsmål 1-3.

Spørgsmål 1

Viborg Byråds beslutning af 1. september 2010 og aftalen af 9. december 2011 mellem Viborg Kommune og Viborg FF A/S

Skønsmanden bedes angive markedsprisen for dispositionsretten til at videresælge navnerettighederne til Viborg Stadion, forstået som den pris en kyndig stadionejer og en kyndig benytter af stadion på tidspunktet for Viborg Byråds beslutning den **1. september 2010** ville aftale for benytterens dispositionsret til at videresælge navnerettighederne til Viborg Stadion, henset til aftalevilkårene (herunder rettigheder, pligter og varighed), jf. både Viborg Byråds beslutning af 1. september 2010 og aftalen af 9. december 2011 mellem Viborg Kommune og Viborg FF A/S, stadionets beskaffenhed og beliggenhed, Viborg FF A/S' status og sportslige præstationer, tilskuertal, tv-kampe og eksponering i øvrigt.

Skønsmanden bedes på tilsvarende vis angive markedsprisen opgjort per den **14. oktober 2011** (tidspunktet for indgåelse af aftalen mellem Viborg FF A/S og Energi Viborg A/S) og den **9. december 2011** (tidspunktet for indgåelse af aftalen mellem Viborg Kommune og Viborg FF A/S).

Spørgsmål 2

Aftalen af 14. oktober 2011 mellem Viborg FF og Energi Viborg A/S

Skønsmanden bedes angive markedsprisen for navneretten til Viborg Stadion (stadionnavnesponsorat) samt de øvrige i aftalen anførte markedsføringsmæssige ydelser, forstået som den pris en kyndig benytter af stadion og en kyndig sponsor ville aftale for navneretten til Viborg Stadion samt de i aftalen anførte øvrige markedsføringsmæssige ydelser på aftalens indgåelsestidspunkt den **14. oktober 2011**, henset til aftalevilkårene (herunder rettigheder, pligter og varighed), stadionets beskaffenhed og beliggenhed, Viborg FF A/S' status og sportslige præstationer, tilskuertal, tv-kampe og eksponering i øvrigt.

Spørgsmål 3

Aftalen af 27. august 2014 mellem Viborg FF og Energi Viborg A/S

Skønsmanden bedes angive markedsprisen for navnerettighederne til Viborg Stadion (stadionnavnesponsorat) samt de øvrige i aftalen anførte markedsføringsmæssige ydelser, forstået som den pris en kyndig benytter af stadion og en kyndig sponsor ville aftale for navnerettighederne til Viborg Stadion samt de i aftalen anførte øvrige markedsføringsmæssige ydelser på aftalens indgåelsestidspunkt den **27. august 2014**, henset til aftalevilkårene (herunder rettigheder, pligter og varighed), stadionets beskaffenhed og beliggenhed, Viborg FF A/S' status og sportslige præstationer, tilskuertal, tv-kampe og eksponering i øvrigt.

København, den 6. februar 2015
Kammeradvokaten

v/Jacob Pinborg
— Advokat

VIBORG
KOMMUNE**BYRÅDET**

REFERAT

Mødedato: 1. september 2010

Cirius-sag nr.: 2007/04546

Sagsbehandler: KI/KG (EM)

Køb af reklamer og ydelser hos Viborg FF A/S samt mulighed for, at Viborg FF A/S kan anvende navn på Viborg Stadion i forbindelse med aftale med sponsor

Økonomiudvalget vedtog på sit møde den 12. oktober 2007 retningslinier for køb af reklamer/markedsføring af Viborg Kommune inden for sportens verden.

Hovedprincippet i Økonomiudvalgets beslutning er, at betalingen herfor modsvares af en tilsvarende reklameværdi for Viborg Kommune.

Viborg Kommune har en løbende kontrakt med Viborg HK A/S. Her betales 111.800 kr. årligt for rullebandereklamer samt adgang til erhvervsklub. Herudover har Viborg Kommune en løbende kontrakt med Viborg HK A/S om yderligere køb af reklamer. Herfor betales 500.000 kr. pr. år.

Viborg Kommune har tillige en løbende kontrakt med Viborg FF A/S. Økonomiudvalget godkendte på sit møde den 17. september 2008 et oplæg fra Viborg FF A/S, der indeholdt en udvidelse af den løbende kontrakt til en samlet årlig pris på 250.000 kr.

Der foreligger et oplæg fra Viborg FF A/S med tilbud om køb af yderligere reklamer og andre ydelser til en årlig pris på 500.000 kr. for sæsonen 2010/2011. Beskrivelse af indholdet heri vil blive eftersendt.

Herudover foreslås det, at Viborg FF A/S får mulighed for at indgå aftale med en sponsor/virksomhed om at anvende sponsorens/virksomhedens navn på stadion i stedet for det nuværende navn "Viborg Stadion". Herfor betaler Viborg FF A/S 50.000 kr. årligt til Viborg Kommune.

En sådan aftale med Viborg FF A/S om brugen af stadionnavnet foreslås indgået som et tillæg til den gældende reklameaftale mellem Viborg Kommune og Viborg FF A/S, idet aftalen om stadionnavn tages op til genforhandling efter 5 år.

Bilag

Bilag nr. 1: Oplæg fra Viborg FF.

Indstilling

Økonomiudvalget indstiller,

- at** Viborg Kommune indgår kontrakt med Viborg FF A/S om køb af yderligere reklamer og andre ydelser til en samlet årlig pris på 500.000 kr. for sæsonen 2010/2011, og
- at** Viborg FF A/S får mulighed for i en 5-års periode at indgå aftale med en sponsor/virksomhed om at anvende sponsorens/virksomhedens navn på stadion i stedet for det nuværende navn "Viborg Stadion", idet ordet Viborg fortsat skal indgå i stadionnavnet. Herfor betaler Viborg FF A/S 50.000 kr. årligt til Viborg Kommune.

Udgiften foreslås finansieret inden for Økonomiudvalgets område i 2010 over uforbrugte midler på kontoen for internationalt samarbejde.

Inger Jakobsen stemmer imod 1. "at" i indstillingen.

VIBORG
KOMMUNE

BYRÅDET

REFERAT

Mødedato: 1. september 2010

Cirius-sag nr.: 2007/04546

Sagsbehandler: KI/KG (EM)

Karin Gaardsted deltog ikke i Økonomiudvalgets behandling af sagen.

BESLUTNING:

For indstillingen i 1. "at" fra Økonomiudvalget om køb af yderligere reklamer mv. stemmer hele Byrådet med undtagelse af Inger Jakobsen, Signe Munk, Kai O. Andersen, Kirsten Winther Almind og Birthe Harritz, der stemmer herimod.

For indstillingen i 2. "at" fra Økonomiudvalget vedrørende stadionnavnet stemmer hele Byrådet.

Henriette Mikkelsen og Allan Clifford Christensen deltog ikke i Byrådets behandling af sagen.

Tillæg nr. 3 til 3 kontrakter, der er indgået mellem Viborg FF A/S og Viborg Kommune

Der henvises til gældende 3 aftaler mellem Viborg FF A/S og Viborg Kommune, tillæg nr. 1 vedrørende betalingsterminer og tillæg nr. 2 vedrørende nedsættelse af leje.

De 3 kontrakter ændres således, at Viborg FF A/S får mulighed for i en 5-års periode at indgå aftale med en sponsor / virksomhed om at anvende sponsorens / virksomhedens navn på stadion i stedet for det nuværende navn "Viborg Stadion", idet ordet Viborg skal indgå i stadionnavnet.

Herfor betaler Viborg FF A/S 50.000 kr. årligt til Viborg Kommune, gældende fra og med aftalens indgåelse.

Der henvises i øvrigt til nu gældende aftaler: Stadionleje kontrakt, Reklameaftale, Catering – og drikkevarekontrakt samt tillæg nr. 1 og nr. 2, idet der ikke er ændringer i forhold til øvrige vilkår. Endvidere henvises til Kulturudvalgets beslutning den 31. marts 2011, sag nr. 57, Byrådets beslutning den 1. september 2010, sag nr. 282 og Byrådets beslutning den 12. oktober 2011, sag nr. 241. (Bilag vedlægges)

Viborg den 9/12-2011

Som udlejer:
For Viborg Kommune:

Direktør Lars Munkø

Viborg den

Som lejer:
For Viborg FF A/S

REKLAMEAFTALE

Mellem underskrevne udlejer

Viborg Kommune
Nytorggyde 6, 1.
8800 Viborg

og medunderskrevne lejer

Viborg FF A/S
CVR-nr. 83073713
Kirkebækvej
8800 Viborg

er dags dato indgået følgende aftale vedrørende reklameringsret på Viborg Stadion.

1.

Rettens omfang og benyttelse.

Denne aftale regulerer henholdsvis udlejers og lejers rettigheder ved salg af reklamer på Viborg Stadion, beliggende Tingvej, 8800 Viborg.

Der er defineret 3 former for reklamerettigheder, nemlig følgende:

- a. "Faste reklamer" som integreret del af selve stadionbyggeriet.
- b. Faste reklamer i øvrigt.
- c. Flytbare reklamer, herunder rullereklamer m.v.

2.

Dispositionsret.

a.

Faste reklamer, der er en integreret del af selve byggeriet Viborg Stadion.

Hvis der i forbindelse med selve opførelsen kan tegnes reklameaftale, der vedrører en integreret del af selve bygningen (f.eks. integreret reklame som en del af tagkonstruk-

tionen eller lignende) tilhører retten til en sådan reklamering udlejer. Som eksempel kan nævnes, hvis der opsættes tagplader, hvori er indfarvet/indlagt sponsornavn, og dette er en fast integreret del af bygningsarrangementet.

b.

Faste reklamer bortset fra litra a.

Retten til faste reklamer i øvrigt tilhører lejer.

Som *bilag 1* til denne aftale vedhæftes oversigt, der viser, hvor på stadion lejer kan udnytte retten til faste reklamer.

Kan der i aftaleperioden findes egnede yderligere arealer til brug for faste reklamer, kan en udvidelse af det anførte areal ske, hvis parterne kan enes herom.

c.

Flytbare reklamer, herunder rullereklamer.

Lejer har rettigheden til alt, der vedrører flytbare reklamer, rullereklamer og anden form for mobile reklamer.

3.

Lejers administration af reklameretten.

Lejer skal sørge for, at reklameteksten skal være lovlig og sømmelig, og lejer skal sikre sig, at reklamen til enhver tid fremstår som velvedligeholdt.

Lejer har, i forholdet overfor udlejer, den fulde vedligeholdelsesforpligtelse for så vidt angår de anførte reklamer.

Ved reklameopsætningen skal lejer sikre sig, at disse placeres sikkerhedsmæssigt forsvarligt, og i overensstemmelse med eventuel lokalplanregulering af dette forhold.

a.

Særligt vedrørende faste reklamer.

For så vidt angår faste reklamer skal lejer sørge for, at aftaler med sponsorer bliver formuleret sådan, at reklamen enten kan fjernes eller overdækkes, hvis udlejers anvendelse af stadion til andre formål end udlejning til lejer i forbindelse med fodbold medfører et ønske om, at faste reklamer skal enten fjernes eller overdækkes.

Udgifterne hertil er udlejer uvedkommende og skal afholdes af lejer.

Den faste reklamerettighed vedrører således alene, når Viborg FF A/S anvender anlægget.

b.

Vedrørende flytbare reklamer, herunder rullereklamer m.v.

Lejer skal, set i forhold til udlejer, selv sørge for udgifter i forbindelse med salg, opstilling og flytning af bevægelige reklamer og herunder rullereklamer.

4.

Lejens størrelse.

For de i denne aftale fastlagte reklamerettigheder skal betales en leje på kr. 100.000,00 + moms årligt.

Lejen betales fra 1. august 2002.

Beløbet betales halvårligt forud, første gang den 01.08.2002 for perioden 01.08.2002 til perioden 31.12.2002.

Den anførte leje reguleres en gang årligt, hver den 1. januar i et kalenderår, første gang den 1. januar 2003.

Regulering sker med 50% af den procentuelle stigning, der finder sted i nettoprisindeks (fra september til september), første gang med ændring fra indeks fra september 2001 til september 2002, og regulering har så virkning fra 1. januar i det følgende kalenderår. Lejen skal dog i alle tilfælde stige med 1,5% pr. år.

Regulering kan ingensinde medføre en mindre leje end udgangspunktet, nemlig kr. 100.000,00 + moms.

Hvis nettoprisindeksreguleringen måtte ophøre med at blive udregnet, er parterne enige om at anvende et andet indeks/pristal, der minder mest muligt om nettoprisindekset.

5.

Ikrafttræden af opsigelse.

Denne aftale træder i kraft 1. marts 2002.

Hvis stadionbyggeriet ikke er færdigt på det anførte tidspunkt, udskydes begyndelsestidspunktet til tidspunktet for færdiggørelse af projektbyggeri.

Lejemålet er gensidigt uopsigeligt fra såvel udlejers som lejers side i perioden frem til 01.03.2017.

Efter den nævnte dato kan lejemålet opsiges, fra begge parter side, med 12 måneders skriftligt varsel til den sidste dag i en måned.

6.

Ophævelse.

Hvis en af parterne misligholder denne aftale, er den anden part berettiget til at ophæve aftalen, hvis det hævebegrundede forhold ikke bringes til ophør uden ugrundet ophold efter, at der er afgivet skriftligt påkrav.

7.

Godkendelse.

Såvel udlejer som lejer er enige i, at hvis Tilsynsrådet for Viborg Amt eller klageinstans hertil måtte træffe en afgørelse om, at lejen skal have en anden størrelse eller andre vilkår skal ændres, er såvel udlejer som lejer enige i, at kontrakten skal genforhandles rent størrelsesmæssigt/vilkårsmæssigt.

Hvis genforhandling af størrelsen/vilkår ikke fører til enighed mellem udlejer og lejer, ophører lejekontrakten den 1. i måneden efter, at det er fastslået, at der ikke kan opnås enighed om ny leje.

Ophører denne lejekontrakt, ophører de 2 andre samtidigt etablerede aftaler samtidig.

Viborg, den 22/6 2001

Som udlejer:
Viborg Kommune:

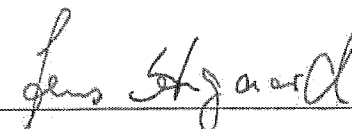

JOHANNES STENSGAARD
borgmester

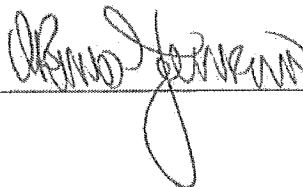
Viborg, den 2/6-01

Som lejer:

Viborg FF A/S:

JENS STIGAARD
kommunedirektør

III REKLAMEAFTALE

Mellem underskrevne udlejer

Viborg Kommune
Prinsens Allé
8000 Viborg

og medunderskrevne lejer

Viborg FF A/S
CVR-nr. 83073713
Kirkebækvej
8800 Viborg

er der indgået følgende reklameaftale - der består af en sammenskrivning af den oprindelige reklameaftale indgået i juni 2001 med efterfølgende tillæg:

1. Rettens omfang og benyttelse.

Denne aftale regulerer henholdsvis udlejers og lejers rettigheder ved salg af reklamer på Viborg Stadion, beliggende Tingvej, 8800 Viborg.

Der er defineret 3 former for reklamerettigheder, nemlig følgende:

- a. "Faste reklamer" som integreret del af selve stadionbyggeriet.
- b. Faste reklamer i øvrigt.
- c. Flytbare reklamer, herunder rullereklamer m.v.

Herudover er der mellem udlejer og lejer indgået særskilt reklameaftale vedr. lejers adgang til at indgå aftale med en sponsor/virksomhed om at anvende sponsorens/virksomhedens navn på stadion jf. tillæg nr. 1. Denne aftale vedr. stadionavnet har naturlig sammenhæng med nærværende reklameaftale, men har i øvrigt selvstændig løbetid og prisfastsættelse.

2. Dispositionsret.

- a.
Faste reklamer, der er en integreret del af selve byggeriet Viborg Stadion.

Hvis der i forbindelse med selve opførelsen kan tegnes reklameaftale, der vedrører en integreret del af selve bygningen (f.eks. integreret reklame som en del af tagkonstruktionen eller lignende) tilhører retten til en sådan reklamering udlejer. Som eksempel kan nævnes, hvis der opsættes tagplader, hvori er indfarvet/indlagt sponornavn, og dette er en fast integreret del af bygningsarrangementet.

- b.
Faste reklamer bortset fra litra a.

Retten til faste reklamer i øvrigt tilhører lejer.

Som bilag 1 til denne aftale vedhæftes oversigt, der viser, hvor på stadion lejer kan udnytte retten til faste reklamer.

Som en del af lejers ret til opsætning af faste reklamer har lejer adgang til - for egen regning - at etablere og udnytte en særlig sternreklameringssmulighed under tagkonstruktionens tag.

13

Kan der i aftaleperioden findes yderligere egnede arealer til brug for faste reklamer, kan en udvidelse af det anførte areal ske, hvis parterne kan enes herom.

c.

Flytbare reklamer, herunder rullereklamer.

Lejer har rettigheden til alt, der vedrører flytbare reklamer, rullereklamer og anden form for mobile reklamer.

3.

Lejers administration af reklameretten.

Lejer skal sørge for, at reklameteksten skal være lovlig og sømmelig, og lejer skal sikre sig, at reklamen til enhver tid fremstår som velvedligeholdt.

Lejer har, i forholdet overfor udlejer, den fulde vedligeholdelsesforpligtelse for så vidt angår de anførte reklamer.

Ved reklameopsætningen skal lejer sikre sig, at disse placeres sikkerhedsmæssigt forsvarligt, og i overensstemmelse med eventuel lokalplanregulering af dette forhold.

a.

Særligt vedrørende faste reklamer.

For så vidt angår faste reklamer, herunder også såkaldte sternreklamer jf. pkt. 2 b, skal lejer sørge for, at aftaler med sponsorer bliver formuleret sådan, at reklamen enten kan fjernes eller overdækkes, hvis udlejers anvendelse af stadion til andre formål end udlejning til lejer i forbindelse med fodbold medfører et ønske om, at faste reklamer skal enten fjernes eller overdækkes.

Udgifterne hertil er udlejer uvedkommende og skal afholdes af lejer.

Den faste reklamerettighed vedrører således alene, når Viborg FF AIS anvender anlægget.

b.

Vedrørende flytbare reklamer, herunder rullereklamer m.v.

Lejer skal, set i forhold til udlejer, selv sørge for udgifter i forbindelse med salg, opstilling og flytning af bevægelige reklamer og herunder rullereklamer.

4.

Lejens størrelse.

For de i denne aftale fastlagte reklamerettigheder skal betales en årlig leje på kr. 104.500. (inkl. moms)

Beløbet betales med 1/12 hver 1. i måneden, og første gang den 1. juli 2013.

Den fastsatte pris reguleres efter nettoprisindeks efter følgende regel:

Den fastlagte leje reguleres en gang hvert år, og reguleringen skal ske i overensstemmelse med den udvikling, der sker i nettoprisindeksændringen.

Nettoprisindeksreguleringens indflydelse på lejen udmåles således, at den årlige leje reguleres hver gang med virkning fra 1. januar i et kalenderår, første gang 1. januar 2014.

Regulering sker med 50% af den procentuelle stigning, der finder sted i nettoprisindekset (fra september til september), første gang med ændring fra indeks fra september 2012 til september 2013, og reguleringen har så virkning fra 1. januar i det følgende kalenderår.

Hvis nettoprisindeksregulering måtte ophøre med at blive udregnet, er parterne enige om at anvende et andet indeks/pristal, der minder mest muligt om nettoprisindekset.

I tilfælde af Viborg FF's nedrykning til en lavere række, er parterne enige om, at den aftalte leje skal genforhandles med henblik på en nedsættelse af lejen. Lejen skal således til enhver tid svare til markedslejen.

5.

Ikrafttræden af opsigelse.

Denne aftale træder i kraft 1. juli 2013.

Lejemålet er gensidigt uopsigeligt fra såvel udlejers som lejers side i perioden frem til 01.03.2017. Efter den nævnte dato kan lejemålet opsiges, fra begge parter side, med 12 måneders skriftligt varsel til den sidste dag i en måned.

6.

Ophævelse.

Hvis en af parterne misligholder denne aftale, er den anden part berettiget til at ophæve aftalen, hvis det hævebegrundede forhold ikke bringes til ophør uden ugrundet ophold efter, at der er afgivet skriftligt påkrav.

7.

Godkendelse.

Såvel udlejer som lejer er enige i, at hvis Tilsynet under Statsforvaltningen Midtjylland eller nogen anden offentlig myndighed måtte træffe en afgørelse om, at lejen skal have en anden størrelse eller andre vilkår skal ændres, er såvel udlejer som lejer enige i, at kontrakten skal genforhandles rent størrelsesmæssigt/vilkårsmæssigt.

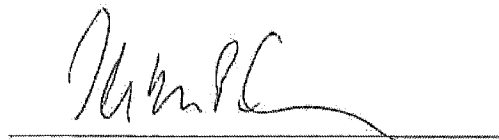
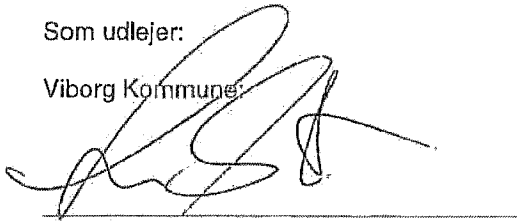
Hvis genforhandling af størrelsen/vilkår ikke fører til enighed mellem udlejer og lejer, ophører lejekontrakten den 1. i måneden efter, at det er fastslået, at der ikke kan opnås enighed om ny leje.

Ophører denne lejekontrakt, ophører de 2 (Stadionlejekontrakt og Catering- og Drikkevarekontrakt) andre samtidigt etablerede aftaler ligeledes.

Viborg, den 11/11 2013

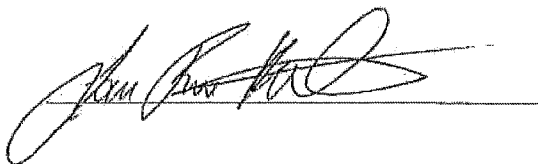
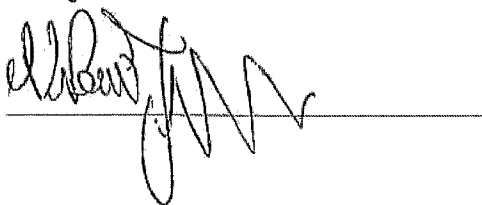
Som udlejer:

Viborg Kommune

Viborg, den

Viborg F.F. A/S:

Bilag 4

1/1

Tillæg nr. 1 til Reklameaftale indgået mellem Viborg FF A/S og Viborg Kommune

Viborg FF A/S har i en 5 års periode ret til at indgå aftale med en sponsor/virksomhed om at anvende sponsorens/virksomhedens navn på stadion i stedet for det nuværende navn "Viborg Stadion", idet ordet Viborg skal indgå i stadionnavnet.

Herfor betaler Viborg FF A/S 50.000 kr. årligt til Viborg Kommune, gældende fra og med aftalens indgåelse, der oprindeligt blev indgået den 9. december 2011.

Betalingsvilkår og lejeregulering som anført under pkt. 4 er også gældende for denne del af aftalen.

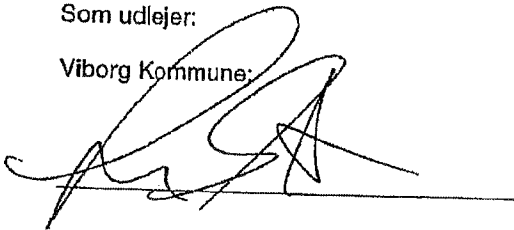
Endvidere er også de i reklameaftalen beskrevne generelle vilkår under pkt. 6 (ophævelse) og pkt. 7 (godkendelse) tilsvarende gældende for denne del af aftalen.

Der henvises samtidigt til Kulturudvalgets beslutning den 31. marts 2011 (sag nr. 57), Byrådets beslutning den 1. september 2010 (sag nr. 282) og Byrådets beslutning den 12. oktober 2011 (sag nr. 241).

Viborg, den 11/11 2013

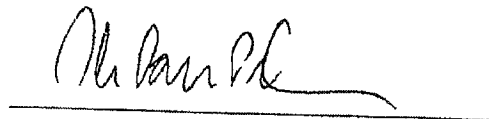
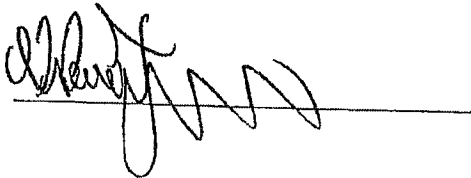
Som udløjer:

Viborg Kommune:

Viborg, den

Viborg F.F. A/S:

Viborg Kommune
Prinsens Alle 5
Postboks 10
8800 Viborg

28-03-2014

Salg af navneretten til Viborg Stadion i Viborg Kommune

TV/MIDTVEST bragte den 18. oktober 2011 en udsendelse om støtte til Viborg FF A/S. Udskrift fra udsendelsen kan ses på TV/MIDTVEST's hjemmeside¹.

Det fremgik af udsendelsen, at Viborg Kommune i 2010 havde solgt rettighederne til kommunens stadionnavn til Viborg FF A/S for 50.000 kr. om året. Viborg FF A/S havde efterfølgende tilbudt Energi Viborg A/S at købe rettighederne til stadionnavnet for en million kr. om året i 3 år, men Energi Viborg A/S havde takket nej hertil. Denne beslutning havde et flertal i Viborg Byråd efterfølgende ændret.

Statsforvaltningen anmodede på baggrund af udsendelsen Viborg Byråd om en udtalelse.

Resumé

Statsforvaltningen finder ikke grundlag for at antage, at den mellem Viborg Kommune og Viborg FF A/S i 2010 indgåede aftale om brugsretten af navnet på Viborg Stadion ikke er udtryk for markedsprisen og dermed er i strid med kommunalfuldmagtsreglerne.

Det er Statsforvaltningens opfattelse, at den beslutning, som et flertal i Byrådet i Viborg Kommune traf på mødet den 12. oktober 2011 ikke har været lovlig. Ved mødet besluttede byrådet at bemyndige borgmesteren til på en ekstraordinær generalforsamling i Energi Viborg A/S den 13. oktober 2011 at godkende det af Viborg FF A/S fremsatte tilbud af 9. september 2011 om salg af markedsføring ved at måtte benytte stadionnavnet med finansiering indenfor de muligheder, der er anført i dagsordensteksten til bestyrelsesmødet i Energi Viborg A/S den 21. september 2011.

Tilsynet

Statsforvaltningen
Storetorv 10
6200 Aabenraa

JOURNAL NR.: 2013-613/117
SAGSBEHANDLER: PALJAC
DIREKTE TELEFON: 7256 7656

Telefon: 7256 7000
EAN-Nr. 5798000362222
tilsynet@statsforvaltningen.dk
www.statsforvaltningen.dk

EKSPEDITIONSTID:

MANDAG - ONSDAG: 08.00-16.00

TORSDAG: 12.00-18.00

FREDAG: 08.00-16.00

Telefontider findes på
www.statsforvaltningen.dk/telefon

¹ <http://www.tvmidtvest.dk/indhold/byraad-overtrumfede-energi-viborg>

Det ligger uden for Statsforvaltningens kompetence at forholde sig til den endelige kontrakt, som Energi Viborg A/S har indgået med Viborg FF A/S om navneretten til Viborg Stadion, da Energi Viborg A/S er et aktieselskab omfattet af aktieselskabsloven.

Det ligger ligeledes uden for Statsforvaltningens kompetence at forholde sig til eventuelle problemstillinger omkring prisfastsættelsen for el og varme som følge af den mellem Viborg FF A/S og Energi Viborg A/S indgåede kontrakt til navneretten til Viborg Stadion, idet dette spørgsmål henhører under Energitilsynets kompetence, jf. elforsyningslovens § 78.

Statsforvaltningen har derfor videresendt sagen til Energitilsynet med henblik på tilsynets nærmere vurdering af, om der er grundlag for på eget initiativ at tage sagen op, jf. § 3 i Klima-, Energi- og Bygningsministeriets bekendtgørelse nr. 163 af 26. februar 2000 om Energitilsynets opgaver.

Statsforvaltningen beklager den meget lange sagsbehandlingstid.

Her følger en gennemgang af sagens baggrund og en nærmere begrundelse for Statsforvaltningens opfattelse.

Sagens baggrund

Viborg Kommune er ejer af Viborg Stadion.

Efter oplæg fra Viborg FF A/S traf Viborg Byråd den 1. september 2010 beslutning om, at "Viborg FF A/S får mulighed for i en 5-års periode at indgå aftale med en sponsor/virksomhed om at anvende sponsorens/virksomhedens navn på stadion i stedet for det nuværende navn "Viborg Stadion", idet ordet Viborg fortsat skal indgå i stadionnavnet. Herfor betaler Viborg FF A/S 50.000 kr. årligt til Viborg Kommune".

Herefter rettede Viborg FF A/S henvendelse til Energi Viborg A/S om køb af stadionnavnet til en samlet pris på 3,25 millioner kr. + moms for perioden 1. oktober 2011 til 31. december 2014.

I et notat udarbejdet af den administrerende direktør for Energi Viborg A/S den 14. september 2011 fremgår følgende:

"Notat vedrørende de økonomiske påvirkninger i Energi Viborgs datterselskaber ved evt. køb af stadionnavnet af VFF.

Baggrund:

Energi Viborg har p.t. en markedsføringsaftale med VFF på kr. 150.000 pr. år.

Derudover har VFF tilbudt Energi Viborg muligheden for at købe rettigheden til stadionnavnet for en samlet pris på kr. 3,25

mio. for perioden fra den 1. oktober 2011 til den 31. december 2014.

Energi Viborgs bestyrelse har tidligere godkendt, at der i 2012 anvendes kr. 575.000 til markedsføring, heri indregnet den nuværende markedsføringsaftale med VFF på kr. 150.000.

Køb af stadionnavnet vil således kræve en væsentlig forøgelse af de samlede markedsføringsomkostninger i 2012 og de efterfølgende 3 år. Denne omkostning skal fordeles på Energi Viborgs datterselskaber.

Påvirkning af de enkelte datterselskabers økonomiske situation ved en forøgelse af markedsføringsomkostningerne:

Det forudsættes, at forøgelsen på kr. 250.000 for indeværende år og derefter kr. 1 mio. for de efterfølgende 3 år betales kvartalsvis.

Grundet det sene tidspunkt på året vurderes det hensigtsmæssigt at de kr. 250.000 for indeværende år betales direkte af Energi Viborgs forventede overskud. Dette vurderes muligt, idet forventningerne til årsresultatet i Energi Viborg pr. 31. juli er et overskud på ca. 600.000, hvilket er større end det oprindelig budgetterede.

For de kommende 3 år skal udgiften indregnes i følgende datterselskaber som *øget administrationsbetaling* til Energi Viborg: Energi Viborg Elnet, Energi Viborg Forsyning, Energi Viborg Kraftvarme og Energi Viborg Gadelys.

Fordelingen af udgiften mellem de enkelte datterselskaber vil blive fastlagt i forbindelse med budgetlægningen for 2012. Det kan oplyses, at det er lovgivningsmæssigt fastlagt, at der ikke må anvendes penge til markedsføring fra selskaberne Energi Viborg Vand og Energi Viborg Spildevand.

Konsekvenserne ved en øget administrationsbetaling bliver følgende:

- Energi Viborg Elnet; vil komme til at fremstå dårligere i forhold til benchmarkingen på området, og vil dermed blive nedsat yderligere i indtægtsrammen, d.v.s. den betaling, som må opkræves hos vores kunder. Det vil sige, at selskabet påvirkes af såvel stigende administrationsbidrag samt reduktion i indtægten.
 - Energi Viborg Forsyning; vil få et reduceret overskud, da der kun tjenes et mindre beløb på den solgte el. Pr. 31. juli 2011 forventes årets overskud at blive ca. kr. 400.000.
 - Energi Viborg Kraftvarme; vil få en større administrationsbetaling til Energi Viborg. Netop administrationsbetalingen til Energi Viborg er et område, som de fire fjernvarmedistributører har meget fokus på.
 - Energi Viborg Gadelys; her pågår forhandlinger med Viborg Kommune omkring forlængelse af aftalen, og det er i den forbindelse tilbudt Viborg Kommune, at vi kan reducere deres betaling med kr. 1,8 mio. om året i forhold til den nuværende kontrakt, dog mod en 5 årig kontraktforlængelse. I beregningerne er forudsat, at selskabet, såfremt Viborg Kommune siger ja tak til kontraktforlængelsen, vil kunne få et væsentligt mindre årligt overskud.
- En øget administrationsudgift vil naturligvis reducere det økonomiske resultat i selskabet negativt. Endvide-

re vil en senere udlicitering af gadelysopgaven til et andet selskab betyde, at der ikke vil være mulighed for at opnå et overskud, og dermed vil det heller ikke være muligt at betale administrationsomkostninger til Energi Viborg, hvilket så betyder at de samlede nuværende og fremtidige administrationsomkostninger, som dækkes af gadelysselskabet, skal dækkes af de øvrige datterselskaber.

Med baggrund i ovenstående kan det konstateres, at en ekstra udgift vil påvirke vores datterselskaber. Overordnet set vurderes det dog, at Energi Viborg koncernen vil kunne bære den ekstra omkostning ikke mindst på grund af de tiltag, som er foretaget for at reducere udgifterne indenfor organisationen. Dog vil den samlede økonomiske belastning på de øvrige datterselskaber stige betydeligt, såfremt gadelysopgaven i fremtiden ikke kan løses af Energi Viborg."

Den 21. september 2011 behandlede bestyrelsen for Energi Viborg A/S spørgsmålet om køb af navneretten til Viborg Stadion. Af dagsordensteksten fremgår følgende:

"Som det er fremgået af formandens mail den 10. september 2011, har Viborg Kommune og VFF drøftet muligheden for, at Energi Viborg køber stadionnavnet af VFF, og betaler i alt 3,25 mio. kr. over en kontraktperiode fra 1. oktober 2011 til 31. december 2014.

Baggrunden for ovenstående er, at VFF har igangsat et sparereprogram på 3 mio. kr. på grund af manglende gentegning af sponsorater. Sparereprogrammet skal sikre, at VFF kommer i balance, men VFF har brug for 2,5 mio. kr. til dækning af akut likviditetsmangel.

I forhold til Viborg Kommune kan oplyses, at Borgmesteren ønsker sagen behandlet af det samlede byråd i forbindelse med det ordinære byrådsmøde den 21. september 2011. Efter byrådsmødet er det nødvendigt, at der afholdes en ekstraordinær generalforsamling, hvor byrådets afgørelse officielt overdrages til Energi Viborg.

For Energi Viborg kan oplyses følgende i forbindelse med en eventuel forøgelse af markedsføringsaftalen til VFF:

Energi Viborg har pt. en markedsføringsaftale med VFF på kr. 150.000 pr. år.

Det forudsættes, at forøgelsen på kr. 250.000 for indeværende år og derefter kr. 1 mio. for de efterfølgende 3 år betales kvartalsvis. Pengene skal findes hos datterselskaberne i Energi Viborg. For indeværende år foreslås dog, at de kr. 250.000 plus omkostninger til skilte, anslået til kr. 100.000 og profilering, anslået til kr. 50.000 tages direkte af det forventede overskud i Energi Viborg. Det kan oplyses, at pr. 31. juli 2011 forventes årsresultatet at blive på ca. kr. 600.000.

For de kommende 3 år skal udgiften indregnes i følgende datterselskaber som øget administrationsbetaling: Elnet, Forsyning, Kraftvarme og Gadelys. I Vand og Spildevand er det lovgivningsmæssigt besluttet, at der ikke må anvendes penge til markedsføring. Konsekvenserne for de enkelte selskaber bliver følgende:

- Elnet; vil komme til at fremstå dårligere i forhold til benchmarkingen på området, og vil dermed blive nedsat yderligere i indtægtsrammen, d.v.s. den betaling

som må opkræves hos vores kunder. Det vil sige, at selskabet påvirkes af såvel stigende administrationsbidrag som reduktion i indtægten.

- Forsyning; vil få et reduceret overskud, da der kun tjenes et mindre beløb på den solgte el. Pr. 31. juli 2011 forventes årets overskud at blive ca. kr. 400.000.
- Kraftvarme; vil få en større administrationsbetaling til Energi Viborg. Netop administrationsbetalingen til Energi Viborg er et område, som vores fire distributører har meget fokus på.
- Gadelys; her pågår forhandlinger med Viborg Kommune omkring forlængelse af aftalen, og det er i den forbindelse tilbudt Viborg Kommune, at vi kan reducere deres betaling med kr. 1,8 mio. om året i forhold til den nuværende kontrakt, dog mod en 5 årig kontraktforlængelse. I beregningerne er forudsat, at vi, såfremt Viborg Kommune siger ja tak til kontraktforlængelsen, vil kunne få et årligt overskud i selskabet på ca. kr. 500.000.

Årsagen til, at der i fremtiden ønskes et overskud i selskabet, er, at der altid vil kunne være variationer i resultatet, såvel negativt som positivt, så de kr. 500.000 skal ses som en økonomisk buffer mod at komme ud med et underskud i selskabet. En øget administrationsudgift vil derfor naturligvis reducere den økonomiske buffer i selskabet negativt. Endvidere vil en senere udlicitering af gadelysopgaven til et andet selskab betyde, at der ikke vil være mulighed for at opnå et økonomisk overskud, og dermed vil det heller ikke være muligt at betale administrationsomkostninger til Energi Viborg, hvilket betyder at de samlede nuværende og fremtidige administrationsomkostninger, som dækkes af gadelysselskabet, skal dækkes af de øvrige datterselskaber.

Med baggrund i ovenstående kan det konstateres, at en ekstra udgift vil påvirke vores datterselskaber. Overordnet set vurderes det dog, at Energi Viborg koncernen vil kunne bære den ekstra omkostning ikke mindst på grund af de tiltag, som er foretaget for at reducere udgifterne indenfor organisationen. Dog vil den samlede belastning på de øvrige datterselskaber stige, såfremt vi ikke kan beholde gadelysopgaven i fremtiden.

Med hensyn til det lovgivningsmæssige på området kan oplyses, at vores advokat [...] i det tidligere notat vedrørende sponsorat til julebelysningen i Viborg Kommune, har oplyst følgende:

"Som tilfældet er med sponsorater eller reklameudgifter indeholder den energi- og forsynings retslige lovgivning ikke bestemmelser, der direkte er til hinder for tildeling af støtte.

Idet der er tale om egentlig støtte, og ikke en gensidig bebyrdende sponsoraftale, er det vores vurdering, at denne omkostning ikke er indregningsberettiget efter hvile-i-sig-selv princippet i hverken energi- eller forsyningslovgivningen. Det modsatte vil antageligt være tilfældet, hvis Energi Viborg modtager en modydelse i form af reklame eller goodwill.

På den baggrund er det vores konklusion, at Energi Viborg A/S ikke kan anvende midler hidrørende fra de underliggende datterselskaber til at støtte julebelysning. Energi Viborg A/S har dermed ikke hjemmel til at yde økonomisk støtte til handelsstandsforeningens julebelysning.

Hvis Energi Viborg A/S alligevel beslutter at yde den pågældende økonomiske støtte til handelsstandsforeningen, er det vores vurdering, at dette vil medføre økonomiske konsekvenser for Viborg Kommune i form af krav om modregning i det statslige bloktilskud.

For at anvende Energi Viborgs midler til sponsorater er det derfor et krav, at Energi Viborg modtager modydelse i form af reklameværdi."

Ud fra ovenstående er det således den umiddelbare vurdering, at Energi Viborg kan øge markedsføringsaftalen til VFF under forudsætning af, at Energi Viborg modtager en modydelse i f.eks. retten til stadionnavnet, såfremt værdien af denne modsvare markedsføringsaftalen.

Udover selve betalingen til markedsføringsaftalen vil denne medføre nogle engangsomkostninger og nogle løbende profileringsomkostninger, såfremt Energi Viborg skal have fuldt værdi af aftalen.

Vedrørende engangsomkostningerne vil det være nødvendigt at opsætte skilte i passende omfang på stadion, således det fremgår tydeligt at det er Energi Viborg, der har stadionnavnet. Omkostningen til dette forventes p.t. at udgøre ca. kr. 100.000. En nærmere klarlægning er dog nødvendig.

Vedrørende de løbende profileringsomkostninger kan der her være tale om ekstra adgangsbilletter til hjemmekampene, ekstra adgangskort til erhvervsklubben, afholdelse af særlige netværksarrangementer for kunder og samarbejdspartnere. Omkostningen til dette kan varieres, men kan skønsmæssigt sættes til kr. 100.000 pr. sæson.

[...]

Derudover kan oplyses, at bestyrelsen tidligere har godkendt, at der i 2012 anvendes kr. 575.000 til markedsføring. Dette beløb indeholder således også den nuværende markedsføring til VFF på kr. 150.000."

Af beslutningen for dagsordenspunktet fremgår blandt andet:

"Formanden går ind for sagsfremstillingen, idet det forudsættes, at løsningen er lovlig. FA og GH følger ejerens ønsker. NH, AC, samt IJ ønsker følgende ført til referat:

På baggrund af notat fra selskabets advokat lægger NH, AC og IJ til grund, at markedsføringsaftalen med VFF kun lovligt kan indgås, såfremt værdien af modydelsen fra VFF modsvare datterselskabernes udgift ved indgåelse af markedsføringsaftalen på i alt kr. 4.250.000.

Det er NH, AC samt IJ's vurdering, at hverken Energi Viborg Gadelys A/S (som forestår drift og vedligeholdelse af gadelys- og trafiksignalanlæg i Viborg Kommune) eller Energi Viborg Kraftvarme A/S (som primært afsætter selskabets varmeproduktion til 4 varmedistributører i Viborg og Overlund) ved en sådan markedsføringsaftale vil kunne opnå nogen merindtjening, hvorfor udgiften til markedsføringsaftalen ikke lovligt kan belastes disse to selskaber.

Energitilsynet har ved den nyligt foretagne benchmarking pålagt Energi Viborg Elnet A/S et effektiviseringskrav på 1.151.886 kr. i 2012. Selskabet har endnu ikke besluttet, hvorledes dette effektiviseringskrav skal opfyldes, hvorfor NH, AC samt IJ ikke finder det økonomisk forsvarligt på nuværen-

de tidspunkt at pålægge dette selskab en merudgift til en sådan markedsføring.

Energi Viborg Forsyning A/S, hvis hovedaktivitet er salg af elektricitet, ville muligvis kunne opnå en markedsføringsmæssig gevinst ved indgåelse af en sådan markedsføringsaftale, men seneste budgetopfølgning pr. 30/6 2011 levner ikke økonomisk råderum til, at dette selskab pålægges en markedsføringsudgift af den omtalte størrelse.

Overordnet set finder NH, AC samt IJ det utilfredsstillende, såfremt provenuet fra den nyligt overståede afskedigelsesrunde i Energi Viborg koncernen skal anvendes til at dække et likviditetsunderskud i VFF frem for at sikre en økonomisk rentabel drift i Energi Viborg koncernen.

Sagen sendes til borgmesteren med kopi af ovenstående sagsfremstilling, idet borgmesteren opfordres til at indkalde til en ekstraordinær generalforsamling, såfremt Viborg Kommune som ejer ønsker at tilsidesætte NH, AC samt IJ's beslutning."

Den 12. oktober 2011 behandlede Viborg Byråd under sag nr. 241 på den lukkede dagsorden punktet "Tilbud – Salg af Viborg Stadion-navnet til Energi Viborg A/S". Af referatet fremgår bl.a. følgende:

"[...]

Indstilling

Borgmesteren indstiller,

at Byrådet bemyndiger borgmesteren til på en ekstraordinær generalforsamling i Energi Viborg A/S den 13. oktober 2011 at godkende ovennævnte af VFF A/S fremsatte tilbud af 9. september 2011 om salg af markedsføring ved at måtte benytte stadionnavnet med finansiering indenfor de muligheder, der er anført i dagsordensteksten til bestyrelsesmødet i Energi Viborg A/S den 21. september 2011 (jf. bilag nr. 2)."

Indstillingen blev godkendt, idet 17 byrådsmedlemmer stemte for, 9 stemte imod og 2 stemte hverken for eller imod indstillingen. 5 byrådsmedlemmer ønskede dog tilføjet, at de

"støtter indstillingen, idet det efter det oplyste forudsættes, at vi ikke som byrådsmedlemmer kan gøres ansvarlige i forhold til, at vi tidligere har solgt rettighederne til VFF for 50.000 kr., og idet det efter det oplyste forudsættes selskabsretligt korrekt at bemyndige borgmesteren inden for lovgivningen."

og 3 byrådsmedlemmer ønskede ført til protokols:

"at de stemmer imod bemyndigelsen til borgmesteren med henvisning til, at VFF A/S før den skriftlige henvendelse til Energi Viborg A/S havde tilbudt Viborg Kommune at indgå den omhandlede markedsføringsaftale med Energi Viborg A/S til 500.000 kr. årligt samt med henvisning til NH's, IJ's og AC's bemærkning i referatet fra bestyrelsesmødet i Energi Viborg A/S den 21. september 2011."

På baggrund af det ovenfor nævnte indslag i TV/MIDTVEST den 18. oktober 2011 anmodede Statsfor-

valtningen den 20. oktober 2011 Viborg Byråd om en udtalelse.

I brev af 5. marts 2012 afgav Viborg Byråd følgende udtalelse:

"Statsforvaltningen Midtjylland har i brev af 20. oktober 2011 rettet henvendelse til Viborg Kommune i anledning af en udsendelse i TV/Midt-Vest den 18. oktober 2011 om "støtte til Viborg FF".

Med henvendelsen er vedlagt en "udskrift" (artikel) m/vedhæftet billed- og lydfil fra ovennævnte udsendelse i TV/Midt-Vest, der navnlig omhandler Energi Viborg A/S' køb af navneretten til Viborg Stadion i markedsføringsmæssigt øjemed i perioden 1. oktober 2011 - 31. december 2014.

På foranledning af Viborg Kommune har Statsforvaltningen i brev af 19. december 2011 præciseret, hvad det er, Statsforvaltningen ønsker oplyst i relation til ovennævnte artikel.

Henvendelserne fra Statsforvaltningen af 20. oktober og 19. december 2011 synes herefter at indeholde anmodning om:

dels en udtalelse vedrørende Viborg Byråds beslutning på mødet den 1. september 2010 vedrørende salg til Viborg FF A/S af navneretten til Viborg Stadion (jf. bilag nr. 1),

dels bemærkninger til, hvorvidt Viborg Kommune har handlet sagligt i forbindelse med, at et flertal i Byrådet på mødet den 12. oktober 2011 besluttede, at Energi Viborg A/S skulle købe navneretten til Viborg Stadion til markedsføringsformål,

dels oplysning om, hvorvidt Byrådet har pålagt de 5 byrådsmedlemmer, der efter indstilling fra Byrådet er udpeget til selskabets bestyrelse på Energi Viborgs generalforsamling, at stemme for købet af navneretten til Viborg Stadion.

For så vidt angår Viborg Kommunes salg i 2010 af navneretten til Viborg Stadion til Viborg FF A/S blev der taget udgangspunkt i en udtalelse af 30. januar 2009 fra Statsforvaltningen Nordjylland vedrørende aftale mellem Aalborg Kommune og AaB A/S om "*brugsretten til navn på Aalborg Stadion samt "Skybokse" i "Gigantium"*" - jf. bilag nr. 2.

Ved fastsættelsen af det årlige beløb på 50.000 kr. for brugsretten af navnet på Viborg Stadion - i forhold til det årlige beløb på 300.000 kr. for brugsretten af navnet på Aalborg Stadion - er bl.a. indgået følgende vurderinger:

1. I Aalborg-sagen indgår - ud over brugsretten til navnet på Aalborg Stadion - også anvendelse af lokalefaciliteter (Skybokse) på stadion. I Viborg-sagen er der kun tale om brugsretten til navnet på Viborg Stadion.
2. Aalborg er en storby med et betydeligt større sponsor-potentiale end Viborg.
3. AaB spiller i superligaen, medens Viborg FF kun spiller i 1. division (i sæsonen 2010/2011, da navnerettighedsaftalen blev indgået, lå Viborg FF oven i købet i bunden af 1. division med stor fare for nedrykning til 2. division - hvilken fare var overhængende lige indtil sæsonafslutningen i forsommeren 2011).

4. Ved anvendelsen af brugsretten til Viborg Stadion skal ordet "Viborg" fortsat indgå i stadion-navnet - hvilket, alt andet lige, er en begrænsning i muligheden for at udnytte brugsretten til stadion-navnet. En sådan navnemæssig begrænsning ses ikke at være en betingelse for udnyttelsen af brugsretten til navnet på Aalborg Stadion.
5. Aalborg-aftalens løbetid er 10 år mod kun 5 år for Viborg-aftalen.

Ad 2-5: Disse omstændigheder vurderedes - alt andet lige - at bevirke, at der til markedsføringsformål var betydeligt flere og større muligheder for at sælge brugsretten til navnet på Aalborg Stadion til en højere pris, end det var tilfældet for så vidt angår salg af brugsretten til navnet på Viborg Stadion.

Med henvisning til de under pkt. 1-5 anførte argumenter fandt Viborg Byråd, at en årlig betaling på 50.000 kr. var den rigtige markedspris for overdragelse af retten til anvendelse af navnet på Viborg Stadion til Viborg FF.

Byrådet skønnede i den forbindelse, at Viborg FF - alt andet lige - havde bedre mulighed end andre på markedet (herunder Viborg Kommune) for at realisere en indtægt blandt selskabets sponsorer ved videresalg af stadion-navnet, idet det netop var Viborg FF's fodboldmæssige aktiviteter/resultater på stadion, der kunne gøre stadion-navnet salgbart som markedsføringsemne.

For så vidt angår Viborg FF's efterfølgende udnyttelse af retten til at sælge brugsretten til navnet på Viborg Stadion til markedsføringsformål bemærkes følgende:

Efter ca. 1 års salgsbestræbelser fremsendte Viborg FF den 9. september 2011 et tilbud til Energi Viborg A/S om, at energiselskabet kan anvende stadionnavnet mod en betaling på 1 mio. kr. ekskl. moms pr. år i perioden 1. oktober 2011 til 31. december 2014 (31/4 år) - eller i alt 3,25 mio. ekskl. moms (bilag nr. 3).

Bestyrelsen for Energi Viborg A/S behandlede på sit møde den 21. september 2011 henvendelsen fra Viborg FF. Et til sagen vedlagt notat af 14. september 2011 vedrørende de økonomiske påvirkninger i Energi Viborgs datterselskab ved evt. køb af stadionnavnet af Viborg FF fremgår af bilag nr. 4.

Sagsfremstilling til bestyrelsesmødet og referat fra bestyrelsesmødet kan ses som henholdsvis bilag nr. 5 og bilag nr. 6.

Som det ses, fremgår blandt andet følgende af referatet: "*Sagen videresendes til borgmesteren med kopi af ovenstående sagsfremstilling, idet borgmesteren opfordres til at indkalde til en ekstraordinær generalforsamling, såfremt Viborg Kommune som ejer ønsker at tilsidesætte Nina Hygum, Allan Clifford Christensen samt Inger Jakobsens beslutning*".

Det bemærkes for god ordens skyld, at Viborg Kommune ejer hele aktiekapitalen i Energi Viborg A/S, og at 5 medlemmer af selskabets bestyrelse er generalforsamlingsudpegede efter indstilling fra Viborg Byråd, medens de 3 øvrige bestyrelsesmedlemmer er medarbejdervalgte.

Til bestyrelsesmødet den 21. september 2011 havde 2 medlemmer meldt afbud - dels et generalforsamlingsvalgt medlem og dels et medarbejdervalgt medlem.

På forespørgsel fra Statsforvaltningen kan det oplyses, at Byrådet ikke har pålagt de 5 byrådsmedlemmer - der på Energi Viborgs generalforsamling efter indstilling fra Byrådet er udpeget til bestyrelsen for Energi Viborg A/S - at stemme for købet af navneretten til Viborg Stadion.

De 5 byrådsmedlemmer var inden bestyrelsesmødet gjort bekendt med, at de politiske partiers gruppeformænd havde givet borgmesteren tilsagn om at bemyndige borgmesteren til at indgå den omhandlede markedsføringsaftale, såfremt der ikke i Energi Viborgs bestyrelse kunne etableres et flertal herfor.

Efter ovennævnte behandling på Energi Viborgs bestyrelsesmøde den 21. september 2011 blev sagen forelagt Byrådet på dets møde den 12. oktober 2011 (sag 241) med indstilling fra borgmesteren om,

- At** Byrådet bemyndiger borgmesteren til på en ekstraordinær generalforsamling i Energi Viborg A/S den 13. oktober 2011 at godkende ovennævnte af VFF A/S fremsatte tilbud af 9. september 2011 om salg af markedsføring ved at måtte benytte stadionnavnet med finansiering indenfor de muligheder, der er anført i dagsordensteksten til bestyrelsesmødet i Energi Viborg A/S den 21. september 2011 (jf. bilag nr. 4).

Borgmesterens indstilling blev godkendt, idet 17 af Byrådets medlemmer stemte for indstillingen, medens 9 stemte imod og 2 hverken stemte for eller imod. 3 af Byrådets medlemmer deltog som fraværende ikke i Byrådets behandling af sagen.

To protokoltilførsler fremgår af den som bilag nr. 7 vedlagte udskrift fra Byrådets beslutningsprotokol fra mødet den 12. oktober 2011.

Baggrunden for byrådsflertallets beslutning på mødet den 12. oktober 2011 er en vurdering af, at Energi Viborg A/S ved at udnytte stadionnavnet til markedsføring af selskabet vil kunne få flere el-kunder og dermed en højere indtjening.

Det bemærkes navnlig i den forbindelse, at det ikke er usædvanligt, at større energiforsyningsselskaber - ikke mindst på det frie el-marked - søger at hverve nye kunder bl.a. via markedsføring gennem køb af retten til at anvende navne på fodboldstadions.

Det fremgår således af den som bilag nr. 8 vedlagte artikelsamling i Jyllands Posten den 28. december 2011 (Erhvervssektionens side 6 og 7), at bl.a. 4 af de 12 superliga-stadions i Danmark har taget navn efter elselskaber.

Det fremgår endvidere af en af disse artikler, at *"ifølge Promovator, der er landets ældste sponsorbureau, koster et stadionnavn i superligaen typisk mellem ½ og 10 mio. kr. om året"*.

I en anden af artiklerne oplyser administrerende direktør i brancheorganisationen Dansk Energi, Lars Aagaard, at *"det handler om sund forretningsmæssig fornuft, når elselskaber bruger millioner på f.eks. at købe navnet på et fodboldstadion"*.

Med henblik på fastsættelse af markedsprisen for Energi Viborg's køb til markedsføringsformål af navneretten til Viborg Stadion er der blevet rettet henvendelse til en række energiforsyningsselskaber for om muligt at få oplyst prisen for selskabernes køb af retten til at måtte benytte de respektive stadionnavne.

Ingen af disse henvendelser har båret frugt, idet de pågældende energiforsyningsselskaber ikke har ønsket at oplyse, hvor meget de har betalt for købet af stadion-navne.

Den eneste indikation, der har kunnet fremskaffes på et prisniveau for købet af et stadionnavn, findes i en artikel på Odense Boldklubs hjemmeside ("Nyt fra OB"/3. maj 2010).

Det fremgår af denne artikel, der vedlægges som bilag nr. 9, at Energiselskabet TRE-FOR pr. 1. juli 2010 har købt navnerettighederne til Odense Stadion i en 5 års periode for et "*to-cifret millionbeløb*" - hvilket vil sige mindst 2 mio. kr. pr. år og muligvis endnu højere, jf. ovennævnte artikel i Jyllands-Posten.

Det bemærkes herudover, at Viborg FF i indeværende sæson (2011/2012) p.t. ligger nr. 4 i 1. division (ud af i alt 14 hold), hvorved Viborg FF's nuværende fodboldmæssige resultater og gode placering i divisionen - og som følge heraf betydeligt flere tilskuere til Viborg FF-kampene i denne sæson end i sæsonen 2010/2011 - har tilført stadion-navnet en væsentligt større værdi som markedsføringsemne, siden Viborg Kommune i 2010 solgte navneretten til stadion til Viborg FF.

På ovenførte grundlag finder et flertal af Byrådet, at den indgåede aftale mellem Energi Viborg og Viborg FF om Energi Viborg's køb af Viborg Stadion-navnet til markedsføringsformål er en kommerciel særdeles fornuftig disposition, der allerede på kortere sigt forventes at være en god investering, idet der især via de af Energi Viborg foretagne reklamemæssige tiltag på stadion forventes hvervet betydeligt flere el-kunder".

I brev af 20. december 2012 anmodede Statsforvaltningen Viborg Byråd om en supplerende udtalelse, idet vi særligt bad Byrådet om at forholde sig til følgende:

- En begrundet redegørelse for, at markedsprisen for navneretten til Viborg Stadion i den givne periode steg fra 50.000 kr. til 1.000.000 kr., henset til, at Viborg FF sluttede sæsonen 2009/2010 på en 7. plads i 1. division og sluttede sæsonen 2010/2011 på en 11. plads i 1. division, og pr. 12. oktober 2011 havde spillet 9 kampe i 2011/2012 sæsonen, hvoraf 3 var vundet, 2 var tabt og 4 spillet uafgjort.
- Viborg Kommune begrundet blandt andet markedsprisen med forøgede tilskuertal. Viborg Byråd anmodes om at oplyse tilskuertal for Viborg FF A/S' hjemmekampe for de seneste tre sæsoner. Samtidig anmodes det oplyst hvor mange af Viborg FF A/S' hjemmekampe der har været tv-transmitterede samt fra hvilken tv-kanal.
- Viborg Byråd anmodes om at oplyse, hvilke gevinster byrådet forventede at Energi Viborg samt selskabets datterselskaber ville opnå ved køb af navneretten.

- Viborg Byråd anmodes oplyse, på hvilket grundlag byrådet traf beslutning om at tilsidesætte den daglige og ansvarlige ledelses vurderinger i den henseende.
- Viborg Byråd anmodes om at oplyse om der på nuværende tidspunkt er konstateret gevinster ved markedsføringsaftalen. Er det ikke tilfældet anmodes Viborg Byråd oplyse, om der er grundlag for at forvente at gevinsterne senere viser sig. Byrådet anmodes i givet fald redegøre for grundlaget for denne vurdering.

I brev af 27. maj 2013 udtalte Viborg Byråd bl.a. følgende:

"Redegørelse for udviklingen i markedsprisen på navneretten til Viborg Stadion

I forhold til Viborg Kommunes salg af navneretten til Viborg FF A/S til en pris på 50.000 kr. kan om grundlaget for denne pristaksættelse henvises til Byrådets redegørelse herfor i tidligere brev af 5. marts 2012 til Statsforvaltningen.

Supplerende bemærkes at det er Viborg Byråds opfattelse, at navneretten til et kommunalt ejet stadion er et aktiv, som kommunerne generelt set selv har vanskeligt ved at afhænde til andre end den klub, som har brugsretten til stadion. Denne omstændighed spiller naturligvis også ind på prisdannelsen ved kommuners salg af navneretten.

Fra praksis vedrørende overdragelse af navneretten i andre 1. divisionsklubber kan henvises til, at Fredericia Kommune tilsyneladende forærede (0 kr.) FC Fredericia retten til at disponere over stadionnavnet jf. bilag nr. 1.

I Vejle ejes stadion af "Fonden Vejle Stadion". I forbindelse med at Byrådet i Vejle på sit møde den 28. april 2010 (sag nr. 141) godkendte, at Vejle Stadion fremover skulle bære navnet "Jokri Park" er det oplyst, at fodklubben VB Sport A/S betaler et årligt vederlag på 100.000 for at kunne disponere over stadionnavnet.

Som tidligere beskrevet i brev af 5. marts 2012 skønnede Viborg Byråd ved overdragelsen af navneretten, at Viborg FF A/S havde en bedre mulighed for at realisere en indtægt ved videre salg af stadionnavnet.

Begrundelsen er, at det er Viborg FF A/S' fodboldmæssige aktiviteter/resultater på stadion, samt den goodwill der i øvrigt må siges at knytte sig Viborg FF A/S, der medfører den værdiforøgelse, som gør stadionnavnet til et kommercielt set interessant markedsføringsprodukt.

Med andre ord er det Viborg Byråds vurdering, at efterspørgslen efter navneretten til et stadion generelt set er begrænset, når dette udbydes af en kommune, mens efterspørgslen og

dermed værdien forøges væsentligt, når navneretten udbydes af den fodboldklub, som benytter stadion.

I forhold til prisfastsættelsen på 1 mill. kr. for stadionnavnet skal det fremhæves, at Energi Viborg A/S i forbindelse med indgåelse af den endelige samarbejdsaftale som underskrevet den 14. oktober 2011 - udover navneretten - også fik en række særskilte ydelser af ikke uvæsentlig markedsføringsmæssig værdi, herunder adgang til reklamering på 100 meter diodebande samt eksponering på storskærm.

At et prisniveau på 1 mill. kr. i øvrigt ikke kan anses for usædvanligt for navneretten til et stadion understøttes af artikel fra Vejle Amts Folkeblad, der vedhæftes som bilag nr. 2. Af artiklen fremgår dels, at der oprindeligt blev betalt 3 mio. kr. for stadionnavnet i Vejle på et tidspunkt, hvor Vejle spillede i superligaen. I samme artikel citeres sportsøkonom Troels Troelsen fra Copenhagen Business School for, at prisniveauet for en 1. divisionsklub ligger 30-40 % lavere end de anførte 3 mio. kr.

Tilskuertal samt tv-transmission fra Viborg FFs hjemmekampe

	Tilskuertal for VFF hjemmekampe (gennemsnit)	TV-transmitterede kampe
2009/2010	2004	4
2010/2011	2297	3
2011/2012	2661	3
2012/2013	2799	4

Samtlige tv-transmissioner i de anførte sæsoner er sket på TV2 Sport, idet bemærkes at kanalen i forbindelse med et delvist ejerskifte af kanalen pr. 1. januar 2013 har skiftet navn til TV 3 Sport 1.

Det bemærkes endvidere, at der oprindeligt var programsat tv-transmission af 5 hjemmekampe i indeværende sæson. Kampen mellem Viborg FF og Vejle, der skulle have været spillet den 24. marts 2013 med samtidig tv-transmission, blev imidlertid udskudt pga. vejret, og blev efterfølgende alligevel ikke tv-transmitteret.

Gevinstpotentialitet ved Energi Viborg A/S' køb af navneretten

Som beskrevet i Byrådets brev af 5. marts 2012 fandt et flertal i Byrådet, at købet af stadionnavnet var en kommerciel set fornuftig disposition for Energi Viborg A/S.

Som begrundelse herfor kan dels henvises til, den unikke mulighed aftalen gav for på det generelle plan at reklamere for/"brande" Energi Viborg A/S, og dels - navnlig - en forhåb-

ning om at de datterselskaber under Energi Viborg A/S, der opererer på markedet i konkurrence med andre energiselskaber (Energi Viborg Forsyning A/S og Energi Viborg Elnet A/S), på sigt ville kunne opnå en forøget markedsandel eller som minimum fastholde deres markedsandele i et konkurrencepræget marked.

Viborg Byråds beslutning

Den omstændighed at et flertal i bestyrelsen i Energi Viborg A/S ikke ønskede at indgå aftale med Energi Viborg A/S om køb af stadionnavnet, mens et flertal i Viborg Byråd skønnede, at der var tale om en kommerciel set fornuftig disposition, kan tages som udtryk for forskellige vurderinger af, hvilken markedsføringsstrategi Energi Viborg A/S skulle benytte sig af.

Gevinster ved Energi Viborgs indgåelse af markedsføringsaftale

På opfordring fra Statsforvaltningen har Viborg Byråd indhentet en udtalelse fra Energi Viborg A/S, der har oplyst følgende af betydning i forhold til dette spørgsmål:

"Til besvarelsen af Viborg Kommunes henvendelse oplyser bestyrelsen for Energi Viborg A/S følgende:

Det kan konstateres, at Energi Viborg Forsyning A/S i 2011 havde 18.129 kunder og 17.575 i 2012. Salget af energi er gået ned fra 88.860 MWh i 2011 til 82.465 MWh i 2012".

På baggrund af Energi Viborg A/S' oplysning må det konstateres, at der ikke aktuelt kan fremlægges egentlig dokumentation for aktuelle eller fremtidige økonomiske gevinster ved den indgåede markedsføringsaftale.

Afslutningsvis skal dog bemærkes, at det samlede energiforbrug i Danmark også er faldet i perioden 2011 til 2012. Dette forhold kan således muligvis forklare en del af nedgangen i salget af energi".

I brev af 13. juni 2013 anmodede Statsforvaltningen yderligere Viborg Byråd om,

"at modtage kopi af Energi Viborg A/S' udtalelse til Viborg Kommune samt kopi af den af Energi Viborg A/S og Viborg FF A/S indgåede samarbejdskontrakt af 14. oktober 2011 og eventuelle andre samarbejdsaftaler indgået mellem Energi Viborg A/S og Viborg FF A/S.

Statsforvaltningen anmoder videre om oplysning om, hvor stor en del af Energi Viborg A/S' overskud, og hvor stor en del af selskabets markedsføringsbudget, der går til den samarbejds-

aftale Energi Viborg A/S har indgået med Viborg FF A/S den 14. oktober 2011.

Statsforvaltningen skrev den 20. december 2012 til Viborg Kommune:

"Viborg FF tilbød i 2011 Viborg Kommune, at Energi Viborg kunne købe navneretten for 500.000 kr."

Viborg Kommune har i brevet af 27. maj 2013 anført følgende herom til statsforvaltningen:

"Viborg Byråd bemærker, at VFF A/S forinden indgåelse af aftalen med Energi Viborg A/S blev indgået foretog forskellige løse sonderinger af mulighederne, men Byrådet kan ikke bekræfte, at der skulle have foreligget et konkret tilbud fra Viborg FF A/S med det nævnte indhold."

Statsforvaltningens oplysning stammer fra referat fra lukket dagsorden for Viborg Byråds møde den 12. oktober 2011, hvor tre byrådsmedlemmer ønskede følgende ført til protokols:

"... stemmer imod bemyndigelsen til borgmesteren med henvisning til, at VFF A/S før den skriftlige henvendelse til Energi Viborg A/S havde tilbudt Viborg Kommune at indgå den omhandlede markedsføringsaftale med Energi Viborg A/S til 500.000 kr. årligt ... "

Statsforvaltningen anmoder kommunen om at kommentere dette".

I brev af 27. september 2013 fastholdt Viborg Byråd, at byrådet ikke havde modtaget et tilbud fra Viborg FF A/S om at Energi Viborg A/S kunne købe navneretten for 500.000 kr. Byrådet fremsendte endvidere kopi af de mellem Energi Viborg A/S og Viborg FF A/S indgåede samarbejdsaftaler mv. Endelig henviste byrådet til Energi Viborg A/S' referat fra bestyrelsesmødet den 22. august 2013 vedrørende spørgsmålet om, hvor stor en del af Energi Viborg A/S' overskud og markedsføringsbudget, der går til den mellem Energi Viborg A/S og Viborg FF A/S den 14. oktober 2011 indgåede samarbejdsaftale. Af dette referat fremgår det, at

"Energi Viborg A/S' overskud i 2011 var på 24.417 t.kr. og i 2012 på 51.942 t.kr., samt at Energi Viborgs markedsføringsbudget udgjorde kr. 720 t.kr. i 2011 og kr. 1.600 t.kr. i 2012.

Det kan oplyses, at de faktiske omkostninger udgjorde 1.135 t.kr. i 2011. De væsentligste afvigelser i forhold til det budgetterede beløb var 250.000 kr. til køb af stadionnavn samt 150.000 kr. som engangsudgift til skiltning på bygninger og

lysmaster, fremstilling af reklamebannere på stadion og i vip-lounge samt programmering af diodebänder.

I 2012 udgjorde de samlede omkostninger 1.654 t.kr. Oprindeligt var der budgetteret med 575 t.kr. til markedsføring, altså en nedgang i forhold til budgettet for 2011, men dette beløb blev i det endelige budget for 2012 forhøjet til 1.600 t.kr. i tilknytning til indgåelse af aftalen med Viborg F.F. A/S.

Vedrørende aftalen af 14. oktober 2011 kan oplyses, at omkostningen dækkes på følgende måde:

- Betaling af den første faktura i 2011 på kr. 250.000 blev betalt af Energi Viborg A/S
- Der udloddes årligt kr. 900.000 fra Energi Viborg Elnet A/S til Energi Viborg A/S.
- Der betales årligt kr. 200.000 fra Energi Viborg Forsyning A/S til Energi Viborg A/S som ekstra administrationsbidrag.

Fra og med den 1. januar 2012 og til udløb af aftalen afholdes omkostningen til ovenstående aftale således af hhv. Energi Viborg Elnet A/S og Energi Viborg Forsyning A/S.

Vedrørende aftalen af 17. august 2011, samt af 24. august kan oplyses, at disse udgifter afholdes via Energi Viborg A/S' markedsføringsbudget".

I Viborg FF A/S' vedtægter er der bl.a. fastsat følgende:

"[...]

3.1. Selskabets formål er at drive professionel fodbold og andre sportslige aktiviteter samt hermed beslægtede aktiviteter, herunder handel, service og investering, der naturligt kan foretages i forening med professionel idræt.

[...]

6.3. Dagsorden for den ordinære generalforsamling skal omfatte:

[...]

3. Beslutning om anvendelse af overskud eller dækning af tab i henhold til den godkendte årsrapport.

[...]".

Det fremgår af DBU's hjemmeside², at Viborg FF sluttede sæsonen 2010/2011 på en 11. plads. Pr. 1. oktober 2011 havde Viborg FF A/S spillet 8 kampe i 2011/2012 sæsonen, heraf var to vundet, to tabt og fire spillet uafgjort.

Det gennemsnitlige antal tilskuere til en kamp i 2011/2012 sæsonen er for superligaen 7.103 tilskuere og for 1. division 1.656 tilskuere³. Tallene er fundet på DBU's officielle statistiker, dansk fodbold.com og kan ses

²http://www.dbu.dk/turneringer_og_resultater/resultatsoegning/position.aspx?poolid=109045

³<http://www.danskfodbold.com/tabel.php?seasonid=2012>

på det i note 4 angivne link. Der er gennemsnitligt 2.303 tilskuere til Viborg FF A/S' hjemmekampe i sæsonen 2012/2013⁴.

Statsforvaltningens udtalelse

Statsforvaltningen fører tilsyn med, at kommunerne overholder den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder, jf. § 48, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse⁵.

Det tilsyn, som Statsforvaltningen fører, er et retligt tilsyn. Det indebærer bl.a., at det falder uden for Statsforvaltningens kompetence at tage stilling til kommunernes skønsudøvelse i det omfang, skønnet udøves indenfor de rammer, som lovgivningen sætter.

Sagen har givet Statsforvaltningen anledning til at vurdere følgende forhold:

1. Viborg Byråds beslutning af 1. september 2010 om salg til Viborg FF A/S af navneretten til Viborg Stadion.
2. Viborg Byråds beslutning af 12. oktober 2011 om at bemyndige "borgmesteren til på en ekstraordinær generalforsamling i Energi Viborg A/S den 13. oktober 2011 at godkende ovennævnte af VFF A/S fremsatte tilbud af 9. september 2011 om salg af markedsføring ved at måtte benytte stadionnavnet med finansiering indenfor de muligheder, der er anført i dagsordensteksten til bestyrelsesmødet i Energi Viborg A/S den 21. september 2011".
3. Den af Energi Viborg A/S indgåede aftale med Viborg FF A/S om køb af navneretten til Viborg Stadion for 3,25 mio. kr. for perioden 1. oktober 2011 til 31. december 2014.

Ad 1:

I lov nr. 490 af 7. juni 2006 om kommuners og regioners anvendelse af fast ejendom og løsøre til brug for reklamering for andre er der i §§ 1-3 fastsat følgende:

"§ 1. Denne lov gælder for kommuners og regioners anvendelse af fast ejendom og løsøre til brug for reklamering for andre, medmindre andet er bestemt i anden lovgivning.

§ 2. Kommunalbestyrelser og regionsråd kan anvende fast ejendom og løsøre til brug for reklamering for andre, såfremt reklameringen er i overensstemmelse med markedsføringsloven og anden lovgivning.

⁴Tallene hentet på følgende link:

<http://www.danskfodbold.com/kampe.php?ligaid=2006&seasonid=2013>

⁵ Lovbekendtgørelse nr. 186 af 19. februar 2014.

§ 3. Kommunalbestyrelser og regionsråd skal opkræve markedspris for ydelser omfattet af § 2".

En kommune kan således anvende fast ejendom og løsøre til brug for reklamering for andre. Der skal dog betales markedspris til kommunen for den ydelse, der stilles til rådighed.

I lov om eliteidræt⁶ er der i § 7 fastsat følgende:

"§ 7. Kommuner kan yde økonomisk støtte til eliteidræt, medmindre der er tale om egentlig erhvervsvirksomhed".

I lovbemærkningerne til lov om eliteidræt (2003/1 LSF 136) var der i forhold til § 7 bl.a. anført følgende:

"En kommunes og amtskommunes adgang til at yde støtte til eliteidræt er i dag reguleret af de uskrevne grundsætninger om kommuners opgavevaretagelse (de såkaldte kommunalfuldmagtsregler). Et kerneområde for kommuners og amtskommuners varetagelse af opgaver efter kommunalfuldmagtsreglerne er kommunens og amtskommunens tilbud af fritidsaktiviteter for befolkningen, herunder idrætsområdet. En kommune eller amtskommune må efter gældende regler imidlertid ikke yde økonomisk støtte til egentlig erhvervsvirksomhed, ligesom en kommune eller amtskommune ikke uden særlig hjemmel må gennemføre foranstaltninger, der begunstiger enkeltpersoner.

Med henblik på at præcisere retstilstanden og udvide kommuners og amtskommuners adgang til at yde støtte til eliteidræt er der med forslaget tilvejebragt en udtrykkelig lovhjemmel til, at en kommune eller amtskommune kan yde støtte til eliteidræt. Kommuner og amtskommuner kan dog fortsat ikke yde støtte til egentlig erhvervsvirksomhed, dvs. aktiviteter der udøves med fortjeneste for øje (jf. i øvrigt Indenrigsministeriets redegørelse af 17. september 2001 til Folketinget om kommunernes engagement i professionel fodbold – kapitel 4.1.1).

Bestemmelsen giver mulighed for både at yde direkte tilskud til den enkelte idrætsudøver og for at yde indirekte støtte i form af f.eks. opførelse og drift af faciliteter til brug for eliteidrætsudøvere. Bestemmelsen indebærer, at kommunerne ligeledes vil kunne støtte almindelige idrætsforeninger, der beskæftiger sig med eliteidræt, og anden eliteidrætsvirksomhed også i de tilfælde, hvor foreningen/virksomheden har ansat lønnede trænere og/eller spillere, medmindre aktiviteten udøves med fortjeneste for øje".

⁶ Lovbekendtgørelse nr. 1332 af 30. november 2007 med senere ændringer; nu lovbekendtgørelse nr. 1155 af 25. september 2013.

I forbindelse med besvarelsen af et spørgsmål (spørgsmål nr. 3) vedrørende lovforslagets § 7 (som senere blev vedtaget) anførte Kulturministeren bl.a. følgende:

"Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at en kommune eller amtskommune efter de gældende regler ikke må yde økonomisk støtte til egentlig erhvervsvirksomhed. Denne afgrænsning er for så vidt angår støtte til eliteidræt ønsket opretholdt med lovforslaget.

Det fremgår således af bemærkningerne til lovforslaget, at kommuner og amtskommuner ikke med lovforslagets § 7 gives hjemmel til at yde støtte til aktiviteter, der udøves med fortjeneste for øje. Der er for så vidt angår afgrænsningen af, hvornår en aktivitet udøves med fortjeneste for øje, henvist til Indenrigsministeriets redegørelse af 17.9.01 til Folketinget om kommunernes engagement i professionel fodbold – kapitel 4.1.1. De dér angivne retningslinier for, hvornår fodboldaktiviteter kan anses at være udøvet med fortjeneste for øje, finder tilsvarende anvendelse på andre idrætsaktiviteter.

Det følger således af det i redegørelsen anførte bl.a., at der ved vurderingen af, om en idrætsklubs aktiviteter udøves med fortjeneste for øje, må tages udgangspunkt i, om klubbens formål er at opnå fortjeneste. I den forbindelse må der blandt andet lægges vægt på, hvilket formål der er angivet i klubbens vedtægter eller en eventuel aktionær-overenskomst. Det er principielt ikke afgørende, i hvilket organisatorisk regi de pågældende aktiviteter varetages. I de tilfælde, hvor aktiviteterne varetages i aktie- eller anpartsselskabsform, må det imidlertid på baggrund af aktieselskabslovens § 1 og anpartsselskabslovens § 1 forudsættes, at aktiviteterne udøves med fortjeneste for øje, medmindre f.eks. selskabets vedtægter eller en aktionæroverenskomst indeholder bestemmelser om udbyttebegrænsning. Det er således en betingelse for at anse, at aktiviteterne ikke udøves med fortjeneste for øje, at selskabet ikke har nogen tilskyndelse til at tjene penge, hvilket vil være opfyldt, hvis selskabets udbyttebetaling højst svarer til almindelig låneforrentning af den indskudte kapital".

En kommune kan således med hjemmel i eliteidrætslovens § 7 yde støtte til eliteidræt, medmindre der er tale om en erhvervsvirksomhed.

Ved vurderingen af om en idrætsklub foretager aktiviteter med fortjeneste for øje, kan der tages udgangspunkt i de formål, der er angivet i klubbens vedtægter eller en eventuel aktionæroverenskomst.

Det er som udgangspunkt ikke afgørende, i hvilket organisatorisk regi de pågældende aktiviteter varetages, men der må dog være en formodning for, at aktiviteter, der varetages af et aktieselskab udøves med fortjeneste for øje

(jf. her aktieselskabslovens § 1), medmindre der er en udbyttebegrænsning i vedtægten eller eventuelt i en aktionæroverenskomst.

Viborg FF A/S er et aktieselskab, og der er ikke fastsat udbyttebegrænsning i vedtægten for selskabet. Viborg FF A/S må derfor anses for erhvervsdrivende og reglerne i eliteidrætsloven finder derfor ikke anvendelse i forhold til selskabet.

En kommune har på et ulovbestemt grundlag mulighed for at varetage visse opgaver uden direkte lovhjemmel – de såkaldte kommunalfuldmagtsregler. Opgaverne er bl.a. afgrænset af det såkaldte almennytteskriterium. Dette kriterium indebærer, at en kommune, som udgangspunkt, kun kan varetage opgaver, som kommer alle kommunens borgere eller en sagligt afgrænset kreds af kommunens borgere til gode.

Dette udgangspunkt indebærer, at en kommune ikke vil kunne varetage en opgave, der udelukkende eller primært er begrundet i varetagelse af en individuel interesse hos en enkelt erhvervsvirksomhed, herunder en professionel fodboldklub.

Et af de områder, der traditionelt er anset for at falde indenfor den gruppe af opgaver, som kommunerne lovligt kan varetage uden lovhjemmel, er tilbud om fritidsaktiviteter indenfor bl.a. idræts- og kulturområdet.

Efter reglerne om kommunernes opgavevaretagelse uden direkte lovhjemmel er det endvidere anset for lovligt, at en kommune tilvejebringer, udvider og driver sportsanlæg med henblik på at medvirke til at fremme idrætten og tilgodese almenhedens interesse i at kunne overvære underholdende sportsskampe. En yderligere kommunal interesse i dette forhold kan være, at en kommunes opførelse af et sportsanlæg kan have et turistfremmende formål.

I redegørelse fra Indenrigsministeriet af 17. september 2001 er det på side 3 bl.a. anført:

"En kommune vil således med hjemmel i kommunalfuldmagtsreglerne kunne tilvejebringe eller udvide samt drive et fodboldstadion og stille anlægget til rådighed for professionelle fodboldklubber med henblik på at medvirke til at fremme idrætten og tilgodese almenhedens interesse i at kunne overvære sportsligt underholdende fodboldkampe. Det er dog en betingelse, at kommunens aftaler med den professionelle fodboldklub indgås på markedsvilkår, idet en kommune som nævnt ikke uden lovhjemmel må yde økonomisk støtte til virksomheder, der drives med henblik på at opnå fortjeneste.

En kommune vil herudover kunne indgå andre samarbejdsaftaler med en professionel fodboldklub med henblik på at fremme idrætten og tilgodese almenhedens interesse i at kunne overvære sportsligt underholdende fodboldkampe. Kommunen kan f.eks. indgå aftaler med den professionelle fodboldklub, der lejer kommunens stadion, om, at klubben får ret til at sælge mad og drikkevarer på stadion. På tilsvarende måde kan en kommune lovligt indgå aftaler med en professionel fodboldklub om salg af reklameplads på stadion. Også i denne sammenhæng skal samarbejdsaftalerne indgås på markedsvilkår".

Udover de almindelige retsgrundsætninger, der fastslår, at en kommune ikke må yde støtte til erhvervsvirksomhed er det i EF-traktatens artikel 87 bestemt, at statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, som udgangspunkt er uforenelig med fællesmarkedet i det omfang den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.

I den ovenfor nævnte redegørelse fra Indenrigsministeriet af 17. september 2001 er det på side 4 bl.a. anført:

"Der foreligger hverken fra Europa-Kommissionens eller EF-domstolens side praksis, der belyser spørgsmålet om anvendelsen af EF-traktatens statsstøtteregler på sportsområdet. Det ligger imidlertid fast, at støttebegrebet i Traktatens artikel 87 i praksis afgrænses meget bredt. Støttebegrebet er således ikke begrænset til kun at omfatte direkte tilskud. For så vidt angår kommuners engagement i professionel fodbold er det derfor ikke kun direkte tilskud til de professionelle fodboldklubber, som vil være omfattet af traktatens støttebegreb. Også andre foranstaltninger, som f.eks. afståelse eller udlejning/udlån af kommunale ejendomme eller faciliteter på fordelagtige vilkår eller investeringer i professionelle fodboldklubber, som ikke sker på markedsvilkår, vil kunne være omfattet af støttebegrebet.

I vurderingen af, om der ydes støtte, indgår bl.a. en vurdering af, om der ageres på markedsvilkår. For så vidt angår kommuners engagement i professionel fodbold skal det derfor vurderes, om en given kommune agerer på samme vilkår som en privat investor i forhold til den professionelle fodboldklub og f.eks. kræver samme leje af ejendomme eller andre faciliteter, som en privat investor ville have gjort".

I redegørelsen er det endvidere på side 52 anført:

"4.5.2 Efter EF-traktatens regler om statsstøtte er udgangspunktet, at en kommunes udlejning af stadionkapacitet til en professionel fodboldklub ikke har karakter af statsstøtte, når blot udlejningen sker til markedspris.

Hvis en kommune imidlertid på tidspunktet for opførelsen af et stadion er klar over, at det næppe vil være muligt at få dækket opførelsesomkostningerne ind via fremtidig udlejning m.v., og det samtidig står klart, at en udlejning af vedkommende stadion alene vil ske til en allerede identificeret fodboldklub, vil der efter omstændighederne kunne være tale om statsstøtte, selv om udlejningen sker til markedspris. Det hænger sammen med, at vedkommende klub da får en ydelse, som ellers ikke ville have været opnåelig på markedet".

Som beskrevet er udgangspunktet således, at en kommune kan opføre et stadion og udleje dette til en erhvervsdrivende forening – herunder en professionel forening - under forudsætning af, at foreningen betaler markedsprisen for lejen, således at der ikke herigennem ydes støtte til den erhvervsdrivende forening.

Statsforvaltningen finder på samme måde, at Viborg Kommune vil kunne indgå aftale med Viborg FF A/S om retten til at indgå aftale med en sponsor/virksomhed om anvendelse af sponsorens/virksomhedens navn på det af kommunen ejede stadion i stedet for det nuværende navn "Viborg Stadion" under den forudsætning, at Viborg FF A/S betaler markedsprisen for den aftalte ydelse.

Kommunen har i den forbindelse en pligt til at undersøge, hvad der må anses for markedsvilkår, før den indgår en aftale med en professionel fodboldklub. Afgørelsen af, hvad der er markedsvilkår, vil ofte bero på et skøn. Dette skøn kan være meget vanskeligt at foretage. Der må derfor tilkomme byrådet en vis margin, og efter omstændighederne kan rammerne for skønnet være ganske vide.

Konkurrencestyrelsen afgav den 18. august 2003 vejledende en udtalelse om fastsættelse af markedsprisen for leje af stadion og opstillede i den forbindelse en model for beregning af markedsværdien for leje af et helt stadion. Denne model er efter Statsforvaltningens opfattelse ikke praktisk anvendelig i den her foreliggende sag, da der ikke er tale om beregning af markedsværdien for leje af et helt stadion.

Viborg Byråd har oplyst, at kommunen ved salget af navneretten til Viborg Stadion til Viborg FF A/S i 2010 tog udgangspunkt i en udtalelse fra Statsforvaltningen Nordjylland vedrørende en aftale mellem Aalborg Kommune og Aab A/S om "brugsretten til navn på Aalborg Stadion samt skybokse i Gigantium".

Ved fastsættelsen af det årlige beløb på 50.000 kr. for brugsretten af navnet på Viborg Stadion – i forhold til det

årlige beløb på 300.000 kr. for brugsretten af navnet på Aalborg Stadion – indgik bl.a. følgende momenter:

- I Aalborg-sagen indgik – udover brugsretten til navnet på Aalborg Stadion – også anvendelsen af lokalefaciliteter (skybokse) på stadion, hvorimod der i Viborg-sagen kun er tale om brugsretten til navnet på Viborg Stadion.
- Aalborg er en storby med et betydeligt større spon-sorpotentiale end Viborg.
- AaB spillede i superligaen, medens Viborg FF kun spillede i 1. division (i sæsonen 2010/2011, da navnerettighedsaftalen blev indgået, lå Viborg FF oven i købet i bunden af 1. division med stor fare for nedrykning til 2. division – hvilken fare var overhængende lige indtil sæsonslutningen i for-sommeren 2011).
- Ved anvendelsen af brugsretten til Viborg Stadion skulle ordet "Viborg" fortsat indgå i stadion-navnet – hvilket, alt andet lige, er en begrænsning i mulig-heden for at udnytte brugsretten til stadion-navnet. En sådan navnemæssig begrænsning sås ikke at være en betingelse for udnyttelsen af brugsretten til navnet på Aalborg Stadion.
- Aalborg-aftalens løbetid var 10 år mod kun 5 år for Viborg-aftalen.

Statsforvaltningen finder ikke grundlag for at antage, at den mellem Viborg Kommune og Viborg FF A/S i 2010 indgåede aftale om brugsretten af navnet på Viborg Stadion ikke er udtryk for markedsprisen og dermed er i strid med kommunalfuldmagtsreglerne.

Statsforvaltningen har herved henset til, at Viborg Kom-mune ved aftalens indgåelse har taget udgangspunkt i den lignende aftale, som Aalborg Kommune har indgået med AaB om brugsretten af navnet på Aalborg Stadion, som Statsforvaltningen Nordjylland ikke har fundet i strid med kommunalfuldmagtsreglerne.

Statsforvaltningen har endvidere henset til de momenter, som Viborg Kommune har påpeget adskiller Viborg-aftalen med Aalborg-aftalen, og som efter det oplyste er indgået som afgørende momenter ved den endelige prisfastsættel-se af aftalen.

Statsforvaltningen foretager derfor ikke videre på det fo-religgende grundlag.

Ad 2:

Det generelle udgangspunkt for et ansvar i kommunesty-ret er, at enhver indehaver af et kommunalt hverv har vis-

se pligter, herunder helt generelt en pligt til at overholde lovgivningen⁷.

I § 2, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse⁸ er det bestemt, at kommunens anliggender styres af kommunalbestyrelsen.

Endvidere fremgår af samme lovs § 18, stk. 2, at økonomiudvalget har indseende med de økonomiske og almindelige administrative forhold inden for samtlige kommunens administrationsområder, og udvalgets erklæring skal indhentes om enhver sag, der vedrører disse forhold, forinden sagen forelægges kommunalbestyrelsen til beslutning.

Lov om kommunernes styrelse indeholder ikke en udtømmende gengivelse af, hvilke nærmere retlige pligter der gælder for en kommunalbestyrelse. Indholdet af de pligter, som påhviler kommunalbestyrelsen, beror desuden på den øvrige lovgivning, herunder offentligretlige retsgrund-sætninger. Der henvises i den forbindelse til Indenrigs-og Sundhedsministeriets rapport fra udvalget vedrørende de styringsmæssige relationer i forholdet mellem kommunalbestyrelser og kommunale selskaber, december 2006, side 72.

I samme rapport er det på side 74 om kommunalbestyrelsens pligter som aktionær beskrevet, at "Det må antages, at den kommunalretlige grundsætning om pligten til at handle økonomisk forsvarligt indebærer en forpligtelse for kommunalbestyrelsen til at handle økonomisk forsvarligt også som aktionær/anpartshaver. De pligter, der er forbundet med kommunalbestyrelsens varetagelse af rollen som aktionær eller anpartshaver, svarer på den baggrund til de pligter, der i øvrigt påhviler kommunalbestyrelsen".

Et flertal af byrådets medlemmer bemyndigede på byrådets møde den 12. oktober 2011 borgmesteren til "på en ekstraordinær generalforsamling i Energi Viborg A/S den 13. oktober 2011 at godkende ovennævnte af VFF A/S fremsatte tilbud af 9. september 2011 om salg af markedsføring ved at måtte benytte stadionnavnet med finansiering indenfor de muligheder, der er anført i dagsordensteksten til bestyrelsesmødet i Energi Viborg A/S den 21. september 2011 (jf. bilag nr. 4)".

Det er Statsforvaltningens opfattelse, at flertallets beslutning ikke har været lovlig.

Statsforvaltningen finder således, at der ud fra de i sagen foreliggende oplysninger ikke er påvist en egentlig saglig kommunal interesse i den trufne beslutning, men at beslutningen nærmere og i det væsentlige synes båret af hensynet til at give Viborg FF A/S en økonomisk hånd-

⁷ Der henvises til betænkning nr. 996/1983 om ansvarsplacering og reaktionsmuligheder i kommunestyret.

⁸ Lovbekendtgørelse nr. 186 af 19. februar 2014.

rækning, hvilket ikke er lovligt. Byrådets beslutning fremstår derfor ikke som økonomisk forsvarlig.

Statsforvaltningen har herved henset til de oplysninger, der forelå forud for beslutningen og omstændighederne, hvorunder beslutningen blev truffet.

Ved vurderingen har Statsforvaltningen særligt lagt vægt på oplysningerne i dagsordensteksten for bestyrelsen for Energi Viborg A/S' møde den 21. september 2011, hvor det fremgår, at Viborg FF A/S' tilbud om salg af navneretten til Viborg Stadion til Energi Viborg A/S havde baggrund i, at "VFF har igangsat et spareprogram på 3 mio. kr. på grund manglende gentegning af sponsorater. Spareprogrammet skal sikre, at VFF kommer i balance, men VFF har brug for 2,5 mio. kr. til dækning af akut likviditetsmangel".

Statsforvaltningen har endvidere lagt vægt på oplysningerne om de konsekvenser, som en accept af tilbuddet ville medføre for de enkelte selskaber under Energi Viborg A/S, og som i dagsordensteksten for bestyrelsens møde den 21. september 2011 er gengivet som følger:

- Elnet; vil komme til at fremstå dårligere i forhold til benchmarkingen på området, og vil dermed blive nedsat yderligere i indtægtsrammen, d.v.s. den betaling som må opkræves hos vores kunder. Det vil sige, at selskabet påvirkes af såvel stigende administrationsbidrag som reduktion i indtægten.
- Forsyning; vil få et reduceret overskud, da der kun tjenes et mindre beløb på den solgte el. Pr. 31. juli 2011 forventes årets overskud at blive ca. kr. 400.000.
- Kraftvarme; vil få en større administrationsbetaling til Energi Viborg. Netop administrationsbetalingen til Energi Viborg er et område, som vores fire distributører har meget fokus på.
- Gadelys; her pågår forhandlinger med Viborg Kommune omkring forlængelse af aftalen, og det er i den forbindelse tilbudt Viborg Kommune, at vi kan reducere deres betaling med kr. 1,8 mio. om året i forhold til den nuværende kontrakt, dog mod en 5 årig kontraktforlængelse. I beregningerne er forudsat, at vi, såfremt Viborg Kommune siger ja tak til kontraktforlængelsen, vil kunne få et årligt overskud i selskabet på ca. kr. 500.000.

Årsagen til, at der i fremtiden ønskes et overskud i selskabet, er, at der altid vil kunne være variationer i resultatet, såvel negativt som positivt, så de kr. 500.000 skal ses som en økonomisk buffer mod at komme ud med et underskud i selskabet. En øget administrationsudgift vil derfor naturligvis reducere den økonomiske buffer i selskabet negativt. Endvidere vil en senere udlicitering af gadelysopgaven til et andet selskab betyde, at der ikke vil være mulighed for at opnå et økonomisk overskud, og dermed vil det heller ikke være muligt at betale administrationsomkostninger til Energi Viborg, hvilket betyder at de samlede nuværende og fremtidige administrationsomkostninger, som dækkes af gadelysselskabet, skal dækkes af de øvrige datterselskaber.

Med baggrund i ovenstående kan det konstateres, at en ekstra udgift vil påvirke vores datterselskaber. Overordnet set vurderes det dog, at Energi Viborg koncernen vil kunne bære den ekstra omkostning ikke mindst på grund af de tiltag, som er foretaget for at reducere udgifterne indenfor organisationen. Dog vil den samlede belastning på de øvrige datterselskaber stige, såfremt vi ikke kan beholde gadelysopgaven i fremtiden.

Statsforvaltningen har herudover lagt vægt på, at 3 ud af 6 tilstedeværende bestyrelsesmedlemmer på bestyrelsens møde den 21. september 2011 ikke kunne gå ind for en accept af det af Viborg FF A/S fremsatte tilbud om køb af navneretten til Viborg Stadion af 9. september 2011, idet de pågældende medlemmer overordnet set fandt "det utilfredsstillende, såfremt provenuet fra den nyligt overståede afskedigelsesrunde i Energi Viborg koncernen skal anvendes til at dække et likviditetsunderskud i VFF frem for at sikre en økonomisk rentabel drift i Energi Viborg koncernen".

Statsforvaltningen er opmærksom på, at Viborg Kommune i sin udtalelse til Statsforvaltningen af 5. marts 2012 har tilkendegivet, at et flertal af byrådet fandt, at "den indgåede aftale mellem Energi Viborg og Viborg FF om Energi Viborg's køb af Viborg Stadion-navnet til markedsføringsformål er en kommerciel særdeles fornuftig disposition, der allerede på kortere sigt forventes at være en god investering, idet der især via de af Energi Viborg foretagne reklamemæssige tiltag på stadion forventes hvervet betydeligt flere el-kunder".

Denne vurdering står dog i modsætning til de oplysninger, der fremgår af Viborg Byråds udtalelse til Statsforvaltningen af 27. maj 2013, hvor det er oplyst, at Energi Viborg Forsyning A/S i 2011 havde 18.129 kunder og 17.575 i 2012, ligesom salget af energi var gået ned fra 88.860 MWh i 2011 til 82.465 MWh i 2012. Det bemærkes dog samtidig, at det samlede energiforbrug i Danmark også er faldet i perioden 2011 til 2012 og at dette forhold muligvis kan forklare en del af nedgangen i salget af energi.

Statsforvaltningen har ved sin vurdering også lagt vægt på, at byrådets saglige interesse i at bemyndige borgmesteren til på **en ekstraordinær generalforsamling** [Statsforvaltningens understregning] i Energi Viborg A/S den 13. oktober 2011 at godkende det af Viborg FF A/S fremsatte tilbud virker uklar – særligt når der henses til at Energi Viborg A/S' formål ifølge vedtægterne er "som kommunal ejet virksomhed at eje og besidde ejerandele i datterselskaber, der udøver energi-, miljø- og forsyningsvirksomhed eller anden virksomhed, der har tilknytning til energi- miljø og forsyningsvirksomhed, samt at levere servicefunktioner til datterselskaberne".

Endelig har Statsforvaltningen ved sin vurdering lagt vægt på den eksorbitant store forskel, der har været i prisfastsættelsen for navneretten til Viborg Stadion i den kontrakt, som blev indgået mellem Viborg Kommune og Viborg FF A/S i 2010 og det kontraktstilbud, som Viborg FF A/S fremsendte til Energi Viborg A/S den 9. september 2011.

Det er Statsforvaltningens opfattelse, at de forklaringer, som Viborg Kommune er fremkommet med, ikke alene kan forklare den meget store forskel, der er i prisniveauet på de 2 kontrakter. Det kan derfor ikke afvises, at der ligger et moment af indirekte støtte til Viborg FF A/S i det kontraktstilbud, som Viborg FF A/S fremsendte til Energi Viborg A/S den 9. september 2011. Viborg Kommune ses således ikke på tilstrækkelig vis at have fremlagt dokumentation for, at den i kontraktstilbuddet fastsatte pris for navneretten mv. til Viborg Stadion i det hele modsvares af den ydelse, som Energi Viborg A/S vil modtage ved accept af tilbuddet.

Statsforvaltningen har herved lagt vægt på, at Viborg Kommune efter det oplyste har forsøgt at fastlægge markedsprisen for Energi Viborg A/S' køb til markedsføringsformål af navneretten til Viborg Stadion ved henvendelse til en række energiforsyningsselskaber, men ikke har fået respons herpå, da selskaberne ikke har ønsket at oplyse, hvor meget de har betalt for købet af stadionnavn.

Der er endvidere lagt vægt på, at kommunen ikke har søgt forholdet belyst ved eventuel henvendelse til særligt sagkyndige indenfor reklamebranchen.

Statsforvaltningen er opmærksom på den artikel, som Viborg Byråd henviser til på Odense Boldklubs hjemmeside ("Nyt fra OB"/3. maj 2010), hvor det fremgår, at Energiselskabet TRE-FOR pr. 1. juli 2010 har købt navneretighederne til Odense Stadion i en 5-årig periode for "et tocifret millionbeløb".

Det er Statsforvaltningens opfattelse, at denne artikel ikke i sig selv kan anvendes som dokumentation for, at den i kontraktudkastet fastsatte pris for navneretten til Viborg Stadion er svarende til markedsværdien, idet OB på tidspunktet for kontraktindgåelsen var placeret i superligaen, mens Viborg FF var placeret i 1. division, og idet det i øvrigt fremgår af artiklen, at flere end 20.000 mennesker hvert år besøger Odense Stadion, og at mediedækningen af OB's kampe har været konstant stigende gennem de seneste sæsoner. Til sammenligning er det oplyst af kommunen, at Viborg FF's hjemmekampe har et gennemsnitligt tilskuertal i 2010/2011 på 2297 personer og i 2011/2012 på 2661, og at der i samme periode er transmitteret 3 kampe pr. sæson.

Statsforvaltningen er også opmærksom på den artikel, som Viborg Byråd henviser til om navnesponsoratet i forhold til Vejle Stadion på 3 mio. kr. og den udtalelse, som en sportsøkonom fremkommer med i artiklen om, at "Det kan godt være, at stadionnavnet i Vejle var 3 mio. kr. værd. Men nu hvor VB ikke længere spiller i superligaen, er niveauet 30-40 procent lavere".

Det er Statsforvaltningens opfattelse, at denne artikel heller ikke sig selv kan anvendes som reel dokumentation for, at den i kontraktudkastet fastsatte pris for navneretten til Viborg Stadion er svarende til markedsværdien, idet Vejle Boldklub, som det fremgår af artiklen på det tidspunkt, spillede i superligaen, og idet sportsøkonomens udtalelse fremstår som en meget overordnet og generel vurdering af prisniveauet.

På baggrund af ovenstående udtalelse skal Statsforvaltningen anmode Viborg Byråd om nærmere at redegøre for, hvad Statsforvaltningens udtalelse giver anledning til.

Ad 3:

I § 47, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse er det fastsat, at Statsforvaltningen varetager tilsynet med kommunerne og kommunale fællesskaber, jf. § 60.

I lov om kommunernes styrelse med kommentarer af bl.a. Hans B. Thomsen, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2010, side 401, er det i relation til § 47 beskrevet, at virksomhed, der drives i en privatretlig organisationsform, og som er helt eller delvis kommunalt ejet, ikke er omfattet af Statsforvaltningens kompetence, medmindre der er tale om et kommunalt fællesskab omfattet af § 60 i lov om kommunernes styrelse.

Da Energi Viborg A/S er et aktieselskab omfattet af aktieselskabsloven, ligger det uden for Statsforvaltningens kompetence at forholde sig til den endelige kontrakt, som selskabet har indgået med Viborg FF A/S om navneretten til Viborg Stadion.

Det ligger også uden for Statsforvaltningens kompetence at forholde sig til eventuelle problemstillinger omkring prisfastsættelsen for el og varme som følge af den mellem Viborg FF A/S og Energi Viborg A/S indgåede kontrakt til navneretten til Viborg Stadion, idet dette spørgsmål henhører under Energitilsynets kompetence, jf. elforsyningslovens⁹ § 78.

Statsforvaltningen har derfor videresendt sagen til Energitilsynet med henblik på tilsynets nærmere vurdering af, om der er grundlag for på eget initiativ at tage sagen op, jf. § 3 i Klima-, Energi- og Bygningsministeriets bekendtgørelse om Energitilsynets opgaver¹⁰.

Retsgrundlag

Her er de retsregler, som vi har vurderet sagen efter. Retsreglernes fulde ordlyd findes på www.retsinformation.dk.

⁹ Lovbekendtgørelse nr. 1329 af 25. november 2013.

¹⁰ Bekendtgørelse nr. 163 af 26. februar 2000.

Lov om kommunernes styrelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 186 af 19. februar 2014.

§ 48. Statsforvaltningen fører tilsyn med, at kommunerne og kommunale fællesskaber, jf. § 60, overholder den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder, herunder kommunale forskrifter, der er udstedt i medfør af denne lovgivning, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Statsforvaltningen fører ikke tilsyn med, at kommunerne og kommunale fællesskaber, jf. § 60, overholder ansættelsesretlige regler.

Stk. 3. Statsforvaltningen fører ikke tilsyn, i det omfang særlige klage- eller tilsynsmyndigheder kan tage stilling til den pågældende sag.

§ 50. Statsforvaltningen kan udtale sig om lovligheden af kommunale dispositioner eller undladelser.

Lov om elforsyning, jf. lovbekendtgørelse nr. 1329 af 25. november 2013

§ 78, stk. 1. Til varetagelse af tilsyns- og klagefunktion på energiområdet nedsætter klima-, energi- og bygningsministeren et Energitilsyn. Energitilsynet behandler ikke klager vedrørende civilretlige tvister.

Klima-, Energi- og Bygningsministeriets bekendtgørelse nr. 163 af 26. februar 2000 om Energitilsynets opgaver

§ 3. Energitilsynet kan tage de i § 2 nævnte sager op:

- 1) på eget initiativ,
- 2) på grundlag af en anmeldelse eller
- 3) på grundlag af en klage.

Udtalelsen vil blive offentliggjort på
www.statsforvaltning.dk.

Med venlig hilsen

Torben Sørensen
vicedirektør

/Palle Jacobsen

Bilag 10 til anmodning om bevisoptagelse: Fakta*Udarbejdet af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen*

Sagen vedrører fodboldklubben Viborg FF og det stadion, som Viborg FF spiller sine hjemmekampe på, Viborg Stadion (Energi Viborg Arena). Viborg FF lejer sig ind på Viborg Stadion, som er ejet af Viborg Kommune.

Aftaler og beslutninger

De væsentligste beslutninger og aftaler er i kronologisk rækkefølge:

- 1) Den **1. september 2010** traf Viborg Byråd beslutning om for 50.000 kr. per år at give Viborg FF dispositionsretten til at videresælge navnerettighederne til Viborg Stadion i en periode på 5 år.
- 2) Den **14. oktober 2011** indgik Viborg FF aftale med Energi Viborg A/S om stadionnavnesponsorat og visse andre i aftalen nærmere specificerede markedsføringsmæssige ydelser for en periode på 3 år og 3 måneder for en pris på 1.000.000 kr. per år. Aftalen fik virkning med tilbagevirkende kraft fra og med den 1. oktober 2011 og har udløb den 31. december 2014.
- 3) Den **9. december 2011** udmøntede Viborg Byråds beslutning af 1. september 2010 sig i aftale indgået mellem Viborg Kommune og Viborg FF om for 50.000 kr. per år at give Viborg FF dispositionsretten til at videresælge navnerettighederne til Viborg Stadion i en periode på 5 år. Aftalen blev indgået som tillæg til den reklameaftale, som oprindeligt blev indgået mellem parterne den 22. juni 2001.

Viborg Kommune har oplyst, at betaling til Viborg Kommune og dispositionsrettens 5-årige periode først startede i henhold til aftalen mellem Viborg Kommune og Viborg FF fra tidspunktet for indgåelsen af aftalen mellem Viborg FF og Energi Viborg A/S, dvs. den 14. oktober 2011, og ikke fra tidspunktet for Viborg Byråds beslutning den 1. september 2010, hvor Viborg FF får lovning på dispositionsretten, jf. punkt 1 ovenfor.

Dermed er det et vilkår i byrådsbeslutningen og aftalegrundlaget mellem Viborg Kommune og Viborg FF, at Viborg FF i perioden fra 1. september 2010 til mindst 14. oktober 2011 vederlagsfrit har haft mulighed for at afsøge sponsormarkedet med henblik på at videresælge navnerettighederne til Viborg Stadion.

Viborg FF har udnyttet sin dispositionsret fra og med den 1. oktober 2011, som er ikrafttrædelsestidspunktet for aftalen af 14. oktober 2011 mellem Viborg FF og Energi Viborg A/S, jf. punkt 2 ovenfor.

- 4) Den **27. august 2014** indgik Viborg FF aftale med Energi Viborg A/S om stadionnavnesponsorat og visse andre i aftalen nærmere specificerede markedsføringsmæssige ydelser for en periode på 3 år for en pris på 1.180.000 kr. per år. Aftalen træder i kraft den 1. januar 2015 og har udløb den 31. december 2017.

Alle relevante beslutningsreferater og aftaler er vedlagt anmodningen om bevisoptagelse.

Viborg Stadion

Tabel 1 nedenfor angiver en række fakta om Viborg Stadion.

Tabel 1 – Fakta om Viborg Stadion

Beliggenhed	Stadion Allé 7, 8800 Viborg
Stadionkapacitet	10.000 overdækkede pladser, herunder 9.566 siddepladser
Banestørrelse	105 x 68 meter
Lysanlæg	1200 lux.
Lydanlæg	Ascon PA-anlæg
Storskærm	Ja, 2 stk.
Varme	Ja
Vandingsanlæg	Ja
Dræn	Ja
DBU-godkendt som SAS Liga-stadion	Ja
UEFA-godkendt som internationalt stadion	Ja

Kilde: <http://www.vff.dk/>

Viborg FF

Viborg FF i Danmarksturneringen

Viborg FF's højest rangerende herrefodboldhold spillede i den bedste danske fodboldrække, Superligaen, i ti sæsoner fra sæsonen 1998/1999 til sæsonen 2007/2008, hvor holdet rykkede ned i den næstbedste fodboldrække, 1. division. I de følgende fem sæsoner, dvs. fra sæsonen 2008/2009 til sæsonen 2012/2013 befandt holdet sig i 1. division. Holdet spillede i Superligaen i sæsonen 2013/2014, men rykkede herefter ned i 1. division igen, hvor holdet således spiller i indeværende sæson 2014/2015.

Viborg FF's bedste placering i Superligaens levetid (fra 1991) er fjerdepladser i henholdsvis sæsonen 1999/2000 og sæsonen 2005/2006.

Viborg FF i Landspokalturneringen

Viborg FF har deltaget i Landspokalturneringen i samtlige sæsoner siden 1991. Her har klubbens bedste resultater været kvartfinalepladser i 1995/1996 og 2003/2004, semifinalerpladser i 2000/2001, 2002/2003 og 2006/2007 og en sejr i finalen i 1999/2000. Fra og med 2007/2008 og frem er Viborg FF ikke nået længere end til fjerde runde.

Oversigt over Viborg FF's hjemmekampe m.v. i de seneste sæsoner

Tabel 2 nedenfor viser en oversigt over Viborg FF's hjemmekampe, herunder antallet af tv-kampe, og tilskuertallet i forbindelse med klubbens hjemmekampe. Oplysningerne er opgjort for Viborg FF's aktiviteter i henholdsvis Danmarksturneringen (Superligaen (i sæsonen 2013/2014) og 1. division) og Landspokalturneringen.

Tabel 2 – Oversigt over hjemmekampe m.v. for Viborg FF i hhv. Danmarks- og Landspokalturneringen

		2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015†
Divisionskampe (1. division/Superliga)	Antal hjemmekampe	15	15	13	17	16	10
	Heraf tv-kampe	3	3	3	3	16	4
	Tilskuere i alt (hjemme)	30.058	34.457	34.597	44.789	89.851	30.856
	Gns. tilskuertal (hjemme)	2.004	2.297	2.661	2.635	5.616	3.086
	Min. tilskuertal	1.195	1.376	1.939	1.969	3.478	2.347
	Max. tilskuertal	3.208	4.456	4.246	7.214	9.047	4.436
Landspokalturneringen	Antal hjemmekampe	2	1	2	1	0	1
	Gns. tilskuertal (hjemme)	2.670	2.578	3.067	1.844	N/A	2.314

Kilde: <http://www.superstats.dk> og <http://www.bold.dk/>

Note: †Opgørelsen for sæsonen 2014/2015 er foreløbig – opgjort pr. 25/11 efter 18 runder. Hvad angår Landspokalturneringen blev Viborg FF slået ud af turneringen i forbindelse med holdets første pokalkamp.

Hvad angår tv-kampene, er Viborg FF's tv-transmitterede hjemmekampe i 1. division i perioden 2009/2010-2012/2013 blevet vist på betalings-tv-kanalen TV 2 Sport (nu TV3 Sport 1). Hjemmekampene i Superligaen i sæsonen 2013/2014 blev ligeledes primært vist på TV3 Sport 1, mens de resterende kampe blev vist på Canal8 Sport eller Canal9, der også er betalings-tv-kanaler. I indeværende sæson er Viborg FF's fire tv-kampe igen blevet vist på TV3 Sport 1.

Tabel 3 nedenfor viser en oversigt over Viborg FF's placering i Danmarksturneringen på udvalgte tidspunkter i perioden 2009-2014, hvor aftalerne mellem henholdsvis Viborg Kommune og Viborg FF (omkring 1. september 2010) og Viborg FF og Energi Viborg (omkring 14. oktober 2011 og igen omkring 27. august 2014) blev indgået. Viborg FF spillede jf. ovenfor i 1. division i sæsonerne 2009/2010-2012/2013, mens klubben i sæsonen 2013/2014 spillede i Superligaen. I indeværende sæson – 2014/2015 – spiller Viborg FF igen i 1. division. I sæsonerne 2009/2010 og 2010/2011 bestod 1. division af 16 hold, hvor nr. 14-16 rykkede ned i 2. division, mens 1. division i sæsonen 2011/2012 kun bestod af 14 hold, hvor nr. 12-14 rykkede ned. Fra og med sæsonen 2012/2013 har 1. division bestået af 12 hold, hvor nr. 11-12 rykker ned i 2. division. Superligaen består tilsvarende af 12 hold, hvor nr. 11-12 rykker ned i 1. division.

Tabel 3 – Viborg FF's placering i Danmarksturneringen på udvalgte tidspunkter

	2009/10, sæsonen	2010/11, 4. runde†	2010/11, sæsonen	2011/12, 9. runde‡	2011/12, sæsonen	2012/13, sæsonen	2013/14, sæsonen	2014/15, 5. runde*
Antal kampe	30	4	30	9	26	33	33	5
Placering	7/16	10/16	11/16	6/14	4/14	1/12	12/12	2/12
Point	44	5	33	13	40	62	28	11
Vundne kampe	10	1	9	3	10	17	6	3
Point per kamp	1,47	1,25	1,10	1,44	1,54	1,88	0,85	2,20

Kilde: <http://www.superstats.dk>

Anm.: Jf. ovenfor spillede Viborg FF i sæsonerne 2009/2010-2012/2013 i 1. division, mens klubben i sæsonen 2013/2014 spillede i Superligaen, hvorfra den dog rykkede ned, således at Viborg FF i indeværende sæson (2014/2015) igen spiller i 1. division.

Note: † Stillingen efter 4. runde i sæsonen 2010/2011 svarer til stillingen den 1. september 2010, hvor Viborg FF indgik aftalen med Viborg Kommune.

‡ Stillingen efter 9. runde i sæsonen 2011/2012 svarer til stillingen den 14. oktober 2011, hvor Viborg FF indgik aftale med Energi Viborg A/S.

* Stillingen efter 5. runde i sæsonen 2014/2015 svarer til stillingen den 27. august 2014, hvor Viborg FF og Energi Viborg A/S forlængede aftalen om stadionnavnesponsoratet.